

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Molbech, Chr. K. F.; af Chr. K. F. Molbech.

Titel | Title:

Ambrosius : Skuespil i fire Akter

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Gyldendal, 1877

Fysiske størrelse | Physical extent:

176 s.

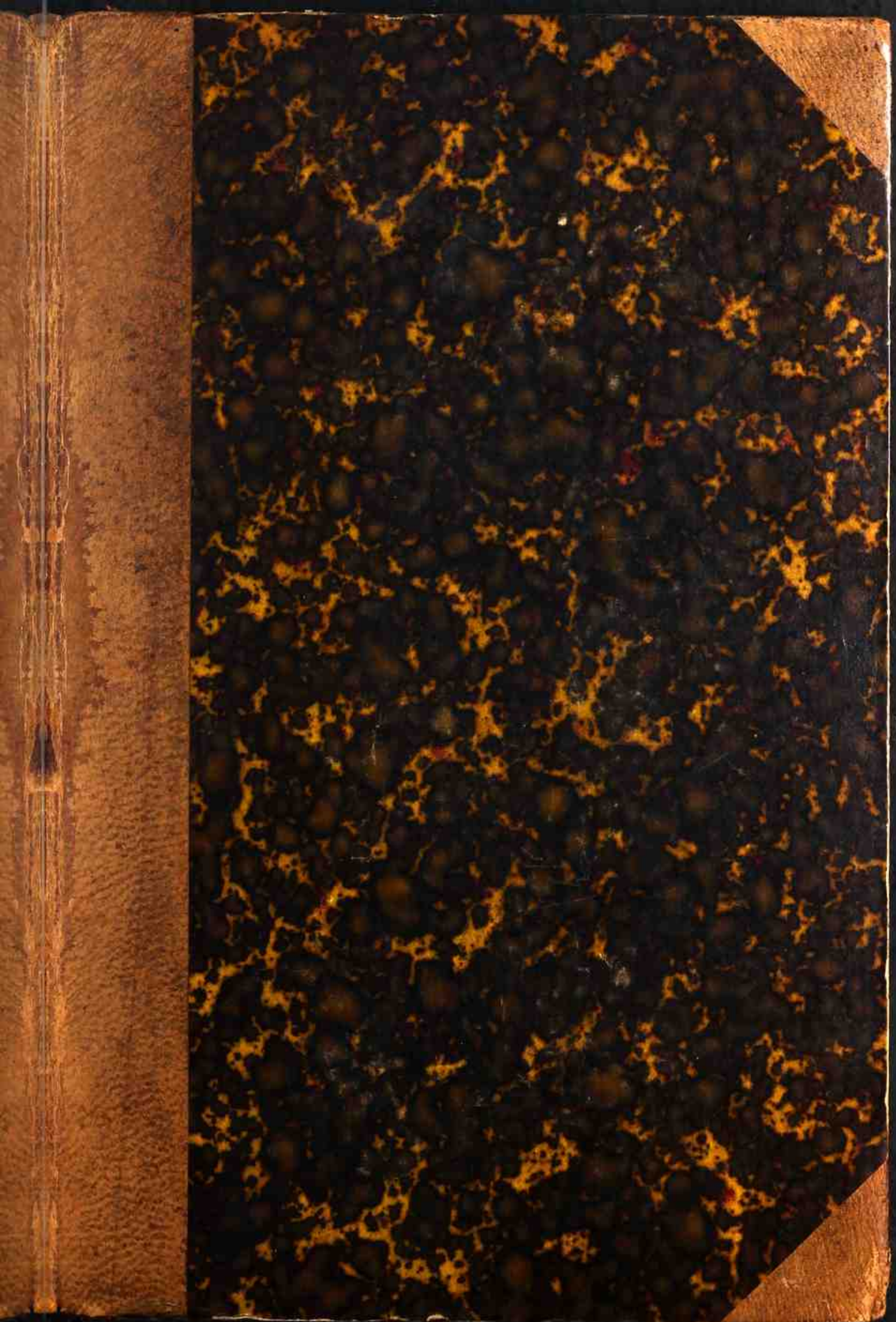
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

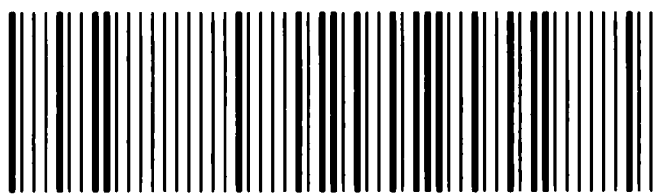
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

55-166.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021697258

AMBROSIUS.

A M B R O S I U S.

SKUESPIL I FIRE AKTER

AF

CHR. K. F. MOLBECH.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHÅNDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO.

1877.

TIL DIGTEREN

Dr. H E N R I K I B S E N,

MED GAMMELT VENSKAB.

Personerne.

Baronen.

Abigael, hans Datter.

Bodil, hendes Kammerpige.

Geheimeraadinden.

Junker Claus, hendes Søn.

Ambrosius Stub, Student.

Hans Lauritsen, Candidat i Theologien.

Jørgen, Kammertjener.

Magister Søren, Sognepræst.

Peder Rasmussen, Degn.

Niels Bruus, Ridefoged.

v. Reinsberg, Capitain.

Gjæster.

Handlingen foregaaer paa en Herregaard i Fyen i Aaret 1731.

FØRSTE AKT.

Have, med Træer og Buske paa begge Sider. Til Venstre i Forgrunden et gammelt Egetræ med en Bænk foran. I Baggrunden et lavt Gjærde, over hvilket der er Udsigt til Skove, Marker og en Landsbykirke i det Fjerne. Hinsides Gjærdet løber en Vei, som fører langsmed Haven op til Herregaarden. Solklar Formiddagsbelysning.

FØRSTE SCENE.

Abigael og Bodil, komme ind fra Høire.

Abigael.

Det er ikke Umagen værd at gaae længer, Bodil! Herfra kan vi see, naar Vognen dreier om Skoven, saa er det tidsnok at vende om. Solen brænder stærkt, omendskjøndt det er tidligt paa Dagen; vi faaer ventelig Regn inden Aften.

Bodil.

Troer Frøkenen det?

Abigael.

Jeg kan kjende paa mig, at der er Torden i Lüften. Saa har jeg altid en synderlig Uro i

Blodet, som om Noget var ventende, jeg veed ikke hvad.

Bodil.

Det er der da endelig ogsaa, siden I venter Eders Fæstemand hid i Formiddag.

Abigael.

Jo pyt! Det skulde vel anfægte mig stort, enten Hr. Kammerjunkerens kommer eller gaaer.

Bodil.

Men Frøken, han er jo dog Eders Brudgom! Og blev det ikke med Jer Faders Minde bestemt, at Jaordet skulde holdes nu i Høst, naar Kammerjunkerens og hans Fru Moder kom hid fra Kjøbenhavn?

Abigael.

Min Brudgom — ja, man siger jo saa. Jeg mindes ellers ikke saa nøie, hvad jeg svarede ham den Stund, han beilede til mig, for det er saa længe siden.

Bodil.

Saa længe siden?

Abigael.

Jå, eftersom jeg endnu var klædt i Løiert og Hue og laa paa min salig Moders Skjød, da Hr. Claus gjorde mig sin Opvartning første Gang. Jeg blev jo døbt og trolovet paa samme Dag, saa det er da en Slump Aar siden.

Bodil.

Det er vel Frøkenens Spøg? Jeg veed nok, I blev trolovet paa Vuggen, men siden har I jo

Abigael.

Har jeg ikke svaret ham Ja dengang — siden har jeg visselig ikke gjort det. Thi vel har han sagt mig mange Slags Artigheder, men beilet til mig — hos mig selv — det har han egentlig ikke. Den Ting har min Fader og hans Moder ventelig afgjort imellem sig.

Bodil.

Uden at spørge Jer ad! Men, i Herrens Navn, hvad har I da bestilt al den Tid, I var sammen med ham her paa Gaarden ifjor?

Abigael.

Jeg? Jeg har dandset med ham, og redet med ham, og hørt paa ham — og leet ad ham, for, mellem os sagt, han er ikke meget kløgtig; men han rider godt og dandser udmærket.

Bodil.

Og det er Alt! Men elsker I ham da ikke?

Abigael.

Elsker ham? . . . See, der springer en Hare over Marken! Havde jeg nu min Bøsse, saa var Morten væk! Saa, nu slap han ind bag en Grøftevold . . . Om jeg elsker ham? Aa, du er et Barn, Bodil! Troer du, man sukker og

lamenterer for hinanden i min Stand ligesom i din? Naar du og din Student engang kommer sammen i et lidet Præste- eller Degnekald, hvad det bliver, saa faaer I vel tage Kjærligheden til Hjælp, for at bøde paa den magre Indkomst; men er man adelig født og har Midler nok, saa gives der bedre Tidkort end at næbbes og kurre. Naa, see nu ikke saa ulykkelig ud — det bliver nok et Præstekald.

Bodil.

Tro ikke, at jeg gjør mig Bekymring derover. Jeg er jo selv en Degnedatter og veed, at jeg har havt et lykkeligt Hjem, endda mine Forældres Kaar var kun ringe. Og jeg veed ogsaa, at min Fæstemand Hans Lauritsen tænker som jeg og vil være tilfreds, blot Vorherre under os det daglige Brød. Men det gjør mig ondt, at Frøkenen taler saa ringeagtende om det, som jeg selv skatter for den høieste Lykke. Thi det veed jeg, at hverken Gods eller Guld eller adeligt Navn kunde erstatte mig min Kjærlighed, om den blev tagen ud af mit Hjerte.

Abigael.

Du er en god Pige, Bodil; men hvad der gjælder for dig og dine Lige, gjælder nu engang ikke for mig og mine Lige. »Ørnen sidder paa høien Hald, og Linden den stander i dyben Dal«, hedder det i den gamle Vise. Der er Urter, som trives bedst i mager Jord, og til dem maa

vel Kjærligheden høre. Hos mig har den i det mindste hverken sat Rod eller Spire, og Junker Claus er dog ikke den eneste Mand, som har dandset med mig og sagt mig smukke Ting. For den Sags Skyld kunde jeg ligesaa gjerne gifte mig med Christen Skeel, eller Jørgen Friis eller Erik Trolle — thi derudi er den Ene som den Anden, at jeg kan vinde dem Alle om en Finger. Og hvem veed, hvad jeg gjør? Jeg har endnu ikke givet mit Løfte, og til Syvende og sidst er det dog mig, det angaaer. Jeg vil selv vælge Strikken, sa'e Tyven, det er mig, som skal hænges! Nu maa de vel forresten snart være her. Naar min Fader er med, gaaer det rask, og der er Heste nok at skifte med. See engang ud, om du ikke faaer Øie paa Vognen.

Bodil

(gaaer op imod Baggrunden og seer ud til Høire).

Nei, endnu er der Intet at see; der er ikke en levende Sjæl paa hele Veien. Jo, fra den anden Kant kommer der En.

Abigael

(som har sat sig paa Bænken).

En Bonde?

Bodil

(skygger med Haanden for Øinene).

Nei, skjønner jeg ret, er han kjøbstedklædt. Det var da en underlig En! Han gaaer

barhovedet midt i Solskinnet og bærer Hatten paa en Kjæp.

Abigael.

Kommer han her forbi?

Bodil.

Ja, det maa han vel, og han skrider rask til. Kanskee det er den nye Skriverkarl, som den naadige Herre har fæstet!

Abigael.

Paa din Anbefaling.

Bodil.

Ja, det vil da sige paa min Kjærestes, for selv er jeg ikke kjendt med ham. Men han har gaaet i Skole med Hans Lauritsen, og de fulgtes ad til Akademiet i Kjøbenhavn. . . . Hør, kan I høre ham synge? (Bag Scenen lyder en munter Sang, som efterhaanden kommer nærmere.) Det er bestemt ham, for jeg veed, han skal have en kjøn Røst, og Viser kan han ogsaa digte.

Abigael.

Ei, ei! det maa jo være en sjelden Fugl af en Skriver.

Bodil.

Der er han!

(Abigael vender sig og seer tilbage, uden selv at sees. Ambrosius kommer rask ind fra Venstre hinsides Gjærdet. Han bærer Hatten og en lille Vadsæk paa sin Stok, og en Luth i et Baand paa Ryggen. Midt for Scenen standser han i Solskinnet, seer ind i Haven og faaer Øie paa Bodil.)

ANDEN SCENE.

De Forrige. Ambrosius.

Ambrosius.

Godmorgen, lille Jomfru! Alt saa tidlig ude at spadserere? I har vel hjemme her, kan jeg tænke. Fører denne Vei ret op til Gaarden?

Bodil.

Det kommer an paa. Alleen hist henne er kun for Herskabet og fornemme Gjæster. For Tyendet og Hovbønderne gaaer Veien om ad Ladegaarden. Den pleier veifarende Folk ogsaa at følge, naar de har Ærind paa Gaarden. Der skulde I have taget af til Høire.

Ambrosius.

Hører I kanskee til Tyendet?

Bodil.

Jeg er Kammerpige hos den naadige Frøken.

Ambrosius.

Ih nei da, er I Bodil Ibsdatter? Saa har jeg kjærlig Hilsen til Jer fra Hans Lauritsen. Jeg er den nye Skriver, Ambrosius Stub. Bi lidt, nu kommer jeg over til Jer.

Bodil.

Nei holdt! det er Herskabets Have her. I faaer kjønt gaae tilbage, om ad Ladegaarden.

Ambrosius.

Skam, der gjør! Skulde jeg nu vende om igjen? Hvor I gaaer, kan jeg vel og træde, omendskjøndt mine Fødder er større end Jeres. Vi er jo dog Tyende begge to. (Han springer over Gjærdet.) Saa, her har I mig! Og nu rigtig Goddag (ryster hendes Haand) og velkommen hid, Ambrosius! Ja, det var Jer, som skulde sagt det. Jeg havde Brev fra Jer Fæstemand — idag er det fjorten Dage siden. I veed vel, Attestatsen staaer for Døren. Saasnart han har absolveret den, reiser han hjem og kommer hid paa Veien. Det skal blive Løier! Vi har ikke seet hinanden i tre Aar. (Han har imens taget en Flaske op af Lommen.) Hans Skaal, den ærlige Karl! Og gid han maa faae Kaldelse inden Aaret er omme! (drikker.) See saa, nu er den Flaske tømt! Jeg fik den i Kroen, hvor jeg overnattede — den kostede mig kuns en Vise. Vil I fylde den igjen, skal I faae samme Betaling. (Seer sig om.) Naa, saa det er Baronens Have. Der er ellers nok saa kjønt udenfor, synes mig; der har man en friere Udsigt.

Abigaël.

Saa skulde I være bleven derude.

Ambrosius.

Hvad er det? Er vi ikke alene? Og I siger mig Ingenting!

Bodil.

I lod mig jo ikke komme tilorde. Det er mit Herskab, den naadige Frøken.

Ambrosius

(med Hatten i Haanden).

Frøkenen!

Abigaël (fornemt).

I er temmelig dristig, at I saaledes bryder ind i Haven uden Forlov. Gjorde jeg Jer Eders Ret og besværede mig derover, kunde I vente at blive jaget af Gaarde som en Løsgænger.

Ambrosius (stolt).

En Løsgænger! (godmodig) Naa ja, det er jeg vel i Grunden og, det kan Frøkenen have Ret i. Men nu skulde jeg jo prøve paa at slaae mig fast, saa det var ondt nok, om jeg blev jaget paa Døren med det samme . . . I mener det vist heller ikke saa slemt. I Grunden har jeg jo ikke gjort Andet, end hvad saa mange andre løse Fugle gjør hver Dag, baade Skader og Stære og Finker og hvad de allesammen hedder. De flyver da baade ud og ind i Haven, skal jeg troe.

Abigaël.

Det var en underlig Tale den. Er I kanskee en Fugl?

Ambrosius.

Saamænd, naadige Frøken! Jeg synger med mit Næb, ligesom de andre Fugle med deres,

og kan jeg ikke flyve, saa kan jeg dog hoppe.
Kanskee faaer jeg ogsaa Vinger med Tiden!

Abigael.

Og bliver til en Skade — ja, I seer ud
derefter. Men naar Skaderne skræpper for næs-
viist, saa skyder man dem.

Ambrosius.

Men om jeg nu blev til en Sangfugl og
satte mig i Træet udenfor Eders Vindue, vilde
I saa endda lade mig skyde?

Abigael.

Jeg tænker ikke, det gjordes behov, al den
Stund vi har Katte nok paa Gaarden. Men lad
det nu faae en Ende med den Fuglesnak! Jeg
vil forlade Jer Eders Dristighed, siden I ellers
er anbefalet som en skikkelig Person. Hvor
kommer I fra?

Ambrosius.

Siden jeg forlod Kjøbenhavn for tre Aar
siden, har jeg konditioneret paa forskellige
Steder. I det sidste Fjerdingaar har jeg læst
med Pogene i Vissenbjerg Skole under Degnens
Sygdom.

Abigael.

I er jo Student; hvorfor har I overgivet
Studeringen?

Ambrosius.

Ak, naadige Frøken! det var saadan en
Skjæbne. Jeg har havt smaa Kaar fra Barn-

dommen af og har været vant til at hjælpe mig med Lidt. Et Korn her, et Korn hist, ligesom Fuglene, vi talte om før. Nogle Skillinger havde jeg sparet sammen, da jeg forlod Skolen i Odense, og en Tid fik jeg frit Bord paa Klosteret i Kjøbenhavn. Siden læste jeg en Stund for Kosten med en ung Person, som var Søn af en Viintapper, jeg kjendte. Men han skulde til Tydskland i Lære, og saa blev der slaaet Prop i den Flaske. Imidlertid, forknyt har jeg aldrig været; jeg boede paa et Tagkammer og slog mig igjennem som jeg kunde. (til Bodil.) Ja, Eders Kjærest, Jomfru Bodil, har været mig en trofast Ven. Han havde saa vist heller ikke Overflod; men hvad han havde, det deelte han med mig af et villigt Hjerte. Og sommetider gav han mig en Præken oven i Kjøbet, maa I troe.

Bodil.

En Præken?

Ambrosius.

Ja, naar jeg ikke hang stadig nok i Bøgerne. Han gik nu altid midt ad Kongeveien, skal jeg sige Jer; jeg havde gjerne saadan et lille Svinkeærind til høire og venstre.

Abigaël.

Ja, har I været saa vidtløftig i Alt, som I er i Eders Tale, saa undrer det mig ikke, at Hans Lauritsen blev utaalmodig. Jeg spurgte, hvorfor I overgav Studeringen.

Ambrosius.

Nu kommer det, naadige Frøken! nu kommer det. Ret som jeg var bedst i Gang med at læse og havde faaet udbetalt en liden Arv, som var tilfalden mig efter en Velynder — gik det Hele op i Røg.

Abigaël.

Hvad gik op i Røg?

Ambrosius.

Alle mine Eiendele, mine Bøger, min Smule Klæder, min Seng — og Pengene med, som jeg havde syet ind i min Hovedpude. Det var i den store Ildebrand, som overgik Kjøbenhavn for tre Aar siden. Jeg var gaaet et Par Miil ud i Landet, for at sige Farvel til Skoven, som begyndte at faae gule Blade. Og da jeg kom tilbage, hørte jeg Klokkerne kime og saae Luerne slaae iveiret. Saa var min Klokke slaaet, og der var ikke Andet for mig at gjøre, end at reise over til mit Hjemsted her i Fyen og friste Livet som jeg kunde. See saadan gik det til, naadige Frøken, og jeg takker Gud for det ikke gik værre.

Abigaël.

Saa maa I være nøisom. Mig synes ikke, I har Stort at takke for, efter hvad I der beretter. Hvad mener du, Bodil?

Bodil.

Vor Herre har dog sparet ham Liv og Helsen. Han kunde jo være omkommen i det

brændende Huus eller have mistet sin Førlighed for bestandig.

Abigaël.

Liv og Helsen! Ja, naar man ikke forlanger Andet. Det har jo hver en Oxe, der gaaer for Ploven og hver en Bonde, der gaaer bag. (til Ambrosius.) Men det er jo heldigt, I kan nøies med Lidt, siden der ikke er beskaaret Jer Mere.

Ambrosius.

Lidt! Kalder I det Lidt, at jeg lever, at jeg kan flytte min Fod og drage min Aande? At jeg kan føle Solen varme mig og Vinden køle min Pande? Er det Lidt, at Vorherre hver Aften tænder sine Stjerner for mig og lader Maanen lyse heelt ind i mit Kammers? At jeg kan lægge mit Hoved til Hvile med hans hellige Ord og vaagne styrket og frisk til min Gjerning, naar Dagen gryer? Herre, min Gud, hvor I maa være rig, naar I kan kalde alt det Lidt!

Abigaël (koldt).

Hvad der er Meget for En, kan være Lidt for en Anden. Det er ellers Skade, I ikke fik Attestats, for I præker godt. Men I kan jo altid blive Degn, om I synger saa vel, som I taler flydende.

Ambrosius.

Jeg tager Frøkenen paa Ordet og siger Tak som byder.

Abigael.

Naa, saaledes var det just ikke meent. Men det er det samme; skikker I Jer vel, skal jeg rekommendere Jer, naar der bliver et Degnekald ledigt paa Godset — et, som ikke er for lidet, for I skal vel og giftes og sætte Bo, kan jeg tænke. I kan jo ved Leilighed lade mig høre, hvordan Eders Røst klinger. Hvad var det for en Vise, I sang før, da I kom gaaende?

Ambrosius.

Giftes? Jo vist, det har gode Veie! Først skulde jeg da have mig en Fæstemø, og det kan falde vanskeligt nok, naadige Frøken, for jeg er meer genegen til Venskab end til Kjærlighed, troer jeg. Eller ogsaa har jeg ikke fundet den Rette endnu — Vorherre raader for det, som for alt Andet! Men Kjærlighed maa der til. Det er bedre at gaae fri paa bar Mark, end at være bunden til en Tornebusk.

Bodil.

Der kan Frøkenen høre; der er Andre, der tænker om Elskov og Giftermaal ligesom jeg.

Abigael.

Ei, gak til Bloksbjerg med din Elskov! Var den saa stor en Lykke, vilde fornemme Folk vel skatte den saa godt som I og gifte sig derefter.

Ambrosius.

Siig ikke det, naadige Frøken! Fornemme Folk har saa meget Andet at tænke paa. Enhver af dem har maaskee saa travlt med at elske sig selv, at der ikke bliver Tid til at elske nogen Anden.

Abigael.

Troer I? Der er ellers Ingen, som har forlangt at faae Jer Mening at vide. I skulde hellere svare paa det, jeg spurgte Jer om.

Ambrosius.

Jeg beder undærdanig om Forladelse; men jeg kommer sandelig ikke i Hu . . .

Abigael.

Jeg spurgte, hvad I sang for en Vise, da I før kom gaaende?

Ambrosius.

Hvad jeg sang for en Vise? . . . Ja, hvor er den Snee, som faldt ifjor? Jeg synger saamange Viser, og sommetider laver jeg dem med det samme. Jeg skulde næsten troe, det var Tilfældet før, for jeg mindes, der fløi en Lærke op ved Siden af mig, da jeg skraaede over Engen, og saa tænkte jeg ved mig selv: hvem der saadan kunde synge sig høiere og høiere op imod Himlen! Og saa sang jeg Noget, jeg veed ikke hvad; men muntert har det været, for det var Lærken, jeg sang omkap med. — Men lyster

Frøkenen at høre en anden Vise, saa staaer jeg til Befaling. Instrumenterne er i Orden, det ene har jeg i Halsen og det andet paa Ryggen.

Abigael.

Aa ja, I kan jo synge mig Noget for, saa skjønner jeg med det samme, om I kan gjøre Fyldest i en Kirke.

Ambrosius.

Det tænker jeg vel; jeg har da sunget for meer end eengang, baade i Trinitatis og andre Steder, og jeg kan ogsaa spille paa Orgel, om det behøves — men det Instrument fører jeg ikke med mig. Ja, saa skal det vel sagtens være en Psalme?

Abigael.

Aa nei, I kan jo synge en af de Viser, I selv har digtet. Men ingen Elskovsarier eller Sligt — det kjeder mig.

Ambrosius.

Mig ogsaa, naadige Frøken! saa det kan vi lettelig enes om. Nei, nu skal jeg synge Jer en Vise, jeg digtede ved Foraarstid, i mit Hjertes Glæde, dengang Varmen kom i Veiret og Skoven begyndte at grønnes. Giv nu Agt! (Han tager Luthen frem, præluderer et Øieblik og synger derpaa, til en munter Melodi, følgende Strofer:)

»Den kjedsom Vinter gik sin Gang,
 Den Dag saa kort, den Nat saa lang
 Forandrer sig
 Saa lempelig;
 Den barske Vind, den mørke Sky
 Maa flye.
 Man frygter ei, at Snee og Slud
 Skal møde dem, som vil gaae ud;
 Thi lad os gaae
 At skue paa,
 Hvor smukt Naturen sig beteer
 Og leer.«

»Ak see, hvor pyntet Solen gaaer
 Med lange Straaler i sit Haar;
 Den varme Krands
 Er rette Kands
 For alle Ting, som nu maae grye
 Paa ny.
 See Fuglene i Flokketal
 I Luftens vide Sommersal;
 Her flyver en
 Jo med sin Green,
 En anden sanker Haar og Straa
 Saa smaa.«

»Ak see et meget yndigt Syn
 Paa Skovens grønne Øienbryn . . .«

(Sangen afbrydes af den følgende Replik.)

TREDIE SCENE.

De Forrige. Baronen.

Baronen

(kommer hurtig ind fra Høire, klædt i Reisedragt. Ambrosius og Bodil trække sig under den første Replik noget tilbage).

Hvad Djævlén er dette for en Kvinkeleren? Jeg troer sandfærdig, du holder Concert og Assemblée her i Haven, i Stedet for at tage imod de Gjæster, som komme til Gaarde. Der kommer jeg kjørende med Geheimeraadinden og hendes Søn op for Hovedtrappen, og saa er der ingen Andre tilstede end en Tjener og en Fadeburspige!

Abigael.

Naa, naa, slaa nu lidt koldt Vand i Blodet, (neier) og velkommen hjem, Hr. Baron! Ulykken er vel ikke større, end at den kan rettes igjen med en Undskyldning. Jeg og Bodil var jo netop gaaet herved for at see ud efter Vognen.

Baronen.

Saa skulde I have holdt bedre Udkig. Ledige Kvindfolk pleier dog ellers at have Øine nok paa Fingrene, naar der er Beilere ivente.

Abigael.

Det kommer vel an paa Kvindfolkets Art, og paa Beilerens med, tænker jeg.

Baronen.

Hvad skal det sige? Er Junker Claus dig ikke længere god nok?

Abigael. . . —

Ikke længere! I veed jo ei, om han nogen Tid har været det. Desforuden er det jo Aar og Dag siden vi saaes; det kan jo hænde, han har forandret sig imens. Men . . . er han den Samme i Aar, som han var ifjor, saa . . .

Baronen.

Hvad saa?

Abigael (leende).

Saa kunde han min Tro være bedre.

Baronen.

Hør, Abigael, gør mig nu ikke Hovedet kruset! Siden din salig Moders Død har du havt din Frihed i alle Stykker; men nu skal det, Vorherredød, have en Ende! Du er fæstet til Junker Claus fra du var Barn, I har været sammen baade ifjor og iforfjor, og nu er han kommen hid for at holde Bryllup — vil du nu dreie af og kjøre en anden Vei? Nei, saa gid . . !

Abigael.

Tys, tys, det har jeg jo ikke sagt, lille Fader! Men Alt har sin Tid, maa du tænke. Man gaaer ikke til Bryllup som til Springedands. Først skal Tøiet kjøbes til min Brudeklædning, og saa skal det skæres og syes og . . .

Baronen.

Sprættes op og syes om og forkortes og forlænges . . . aa, jeg gider ikke høre paa den Snak! Geheimeraadinden er nu ved at skifte Klæder efter Reisen. Naar hun er færdig, maa du selv gjøre din Forsømmelse god. Men det siger jeg dig, at dersom . . . (idet han vender sig, faaer han Øie paa Ambrosius.) Hvad! Staaer han her endnu? Hvad er han for en Landstryger, og hvad har han at gjøre her i Haven?

Ambrosius.

Mit Navn er Ambrosius Stub, naadige Herre! Jeg er den Skriver, som . . .

Baronen.

Den nye Skriverkarl? Naa, saa det er han! Men min Have er ingen Skriverstue og heller ingen Markedsplads for Musikantere og Visekræmmere. Marsch afsted! Gaa op og meld sig hos Ridefogden, der faaer han at vide, hvad han har at gjøre. Han faaer sit Kammers for sig selv, tre Daler om Maaneden og Traktament med Folkene. Naa! hvad venter han paa?

Ambrosius.

Paa at høre, hvad den naadige Frøken behager at sige om min Røst.

Baronen.

Hvad for noget?

Abigaël.

Han har Ret. . Papa maa holde ham tilgode, at han har sunget og spillet her i Haven. Det skete paa mit Forlangende.

(Jørgen Tjener kommer ind.)

FJERDE SCENE.

De Forrige. Jørgen.

Baronen.

Ja saa, og i hvad Anledning, maa jeg spørge?
(til Jørgen.) Har han Noget at sige mig, saa vent!

Abigaël.

Der har jo tidt været Tale om, at Degnen skulde sættes paa Aftægt. I siger jo selv, at han har en Stemme som en sprukken Jydepotte. Da jeg nu hørte, at Skriveren baade kunde synge og spille paa Orgel, saa tænkte jeg, at han maaskee kunde blive Peer Rasmussens Medhjælp og siden løse ham af, naar det gjordes fornødent. Derfor lod jeg ham synge for mig, at jeg kunde høre, hvad han duede til. Og jeg kan give ham et godt Lov baade for hans Røst og Færdighed.

Baronen.

Saamænd, det var ikke saa ilde betænkt. Blind Høne finder ogsaa et Korn iblandt. Han kunde da være Degn om Søndagen og Skriverkarl om Hverdagen; det var at slaae to Fluer

med een Smække. Ja, ja, nu faaer vi see, hvordan han skikker sig.

Jørgen.

Naadigherren glemmer da ikke, at I har givet mig Haab om at blive Degnens Eftermand i Kaldet?

Baronen.

Haab? Ja, det kan han frit beholde for mig. Men Kaldet er mit, og det gi'er jeg til hvem jeg lyster.

Jørgen.

Men naadige Herre, betænk at

Baronen.

Hold Mund! (til Abigael.) Jeg gaaer et Øieblik over i Ladegaarden, men kommer igjen til Frokosten. Sørg nu for, at Geheimeraadinden bliver stillet tilfreds, hvis hun, som rimeligt er, skulde være noget pikeret. (til Jørgen.) Hvad var det saa for et Ærind, han havde til mig!

Jørgen.

Jeg skulde melde fra Ridefogden, at en af Indsidderne er greben paa fersk Gjerning imorges, da han var ved at stjæle Kvas i Folehaven. Ridefogden spørger, om han skal paa Træhesten, eller om Herren vil have ham paa Vand og Brød i Hullet.

Baronen.

Aa, lad ham slippe med Træhesten, siden det ikke var Andet end Kvas. (til Ambrosius.) Han

kan følge med og lade Jørgen vise ham Vei til Skriverstuen. Den vender just ud til Baggaarden, hvor Træhesten staaer, saa kan han lære at ride med det samme.

(Baronen gaaer ud til Venstre, Ambrosius og Jørgen til Høire.)

Abigael.

See saa, nu er det Pust overstaaet. Min Fader koger hurtig over, men det varer ikke længe. Det var nær gaaet ud over Skriveren, om jeg ikke havde lagt mig imellem. Han huede mig ellers ganske godt, den Person . . . hvad var det, han hed?

Bodil.

Ambrosius Stub.

Abigael.

Han er en kjøn Karl og vel skaaren for Tungebaandet. Og han var meer frimodig i sin Tale, end det Slags Folk ellers pleier at være. For de er gemeenlig saa krybende, at En faaer Lyst til at træde paa dem, bare for deres Underdanigheds Skyld.

Bodil.

Da synes mig ellers, Frøkenen talte ham haardt nok til, især i Begyndelsen.

Abigael.

Jeg? Det mindes jeg ikke. Men om saa var, saa er det vel løbet af ham igjen, siden han ikke lod sig mærke med Noget.

Bodil.

Siig ikke det, Frøken! Det er ei alle Tanker, som kommer til Tinge, veed I.

Abigael.

Ja, ja, fik han Regn idag, kan han jo faae Solskin imorgen, saa er den Sorg slukt.

Bodil.

Det kunde dog være, I tog feil. Ofte findes der stolt Hjerte under luvslidt Kjortel, og . . .

Abigael.

Stolt! Ha, ha, nu maa jeg lee. Skulde en Skriverkarls Hjerte være stoltere end en Junkers? Hr. Claus og de Andre kan jeg styre med en Silketraad, saa kan jeg vel sagtens vende Sind og Hjerte paa en fattig Student, naar det lyster mig.

Bodil.

Eet Sind er ikke som et andet, naadige Frøken! Og hvad Hjertet angaaer, saa tænker jeg, det retter sig ikke efter Stand og Vilkaar alene, men kan være ligesaa ærekjært hos en ringe Tjener som hos en fornem Junker. Ellers havde Vorherre da skiftet altfor daarlig mellem Fattige og Rige.

Abigael.

Hør, Bodil, jeg synes, du begynder at præke mig noget meget paa den senere Tid. Det er nok Præstekonen, som stikker dig i

Kroppen allerede. Det kan være priseligt nok, at du tager din Stand og dine Kjendinge i Forsvar; men skal Mændene være Text, er det bedre, du hører til og lader mig holde Talen. For i det Kapitel er jeg nok mere bibelfast end du. Har man nogen Tid hørt Mage! En Skriverkarl skulde være for stiv til at jeg kunde bøie ham under min Villie? Paa sine bare Knæ skulde han ligge for min Fod, kom det mig an derpaa. Du smiler! Troer du det ikke? Det kunde næsten lyste mig at prøve det Spil, om det ikke var at nedlade mig for meget.

Bodil.

For Himlens Skyld! Det er da ikke Frøkenens Alvor?

Abigael.

Ha, ha, nu bliver du bange for Skriveren! Tag saa flux dine Ord igjen!

Bodil.

Det er ikke for ham, jeg er bange. Thi den Tro har jeg da til ham, at han er ingen taabelig Gjæk, omendskjøndt han er ung og munter.

Abigael.

Ikke for ham! Er du fra Sands og Samling, Pige? Mener du, at jeg . . .

Bodil.

Jeg mener kun, det var en farlig Leg for Eders Rygte, naadige Frøken, som let kunde give Aarsag til Misforstand.

Abigael.

Mit Rygte skal jeg nok sørge for. Jeg sidder vel saa høit til Hest, at jeg kan ride over det Vand uden at stænkes. Nu har du egget mig, og jeg skal vise dig Syn for Sagn, at de Alle er lige gode, din Fæstemand ufortalt. Skal vi slaae til Væds, at inden Maaneden er omme, er Skriverens Villie saa myg som en Pilevaand, og hans »Stolthed« ligesaa tyndslidt som hans Kjortel?

Bodil.

Naadigste Frøken, jeg beder Jer saa bønlig . . .

Abigael.

Taber jeg, skal du faae Linned og Uldent til Udstyr, men vinder jeg . . . tys, der kommer Nogen! Tand for Tunge, hører du!

FEMTE SCENE.

De Forrige. Geheimeraadinden og Junker Claus
(komme ind fra Høire).

Geheimeraadinden.

Naa, her træffer vi endelig den bortfløine Fugl! Fy skamme dig, du slemme Pigebarn! Du skulde egentlig have Skjænder, at du saadan absenterer Dig.

Abigael.

Jeg beder Eders Naade forlade mig. Jeg var visselig tilsinds at tage imod Jer, men . . .

Geheimeraadinden.

Ja, ja, det skal være dig tilgivet. Kom saa hid og giv mig et Kys til Velkomst.

Junker Claus.

Skjønneste Abigael, jeg kaster mig for Eders Fødder!

Abigael.

Ak nei, gjør det ikke, Hr. Kammerjunker! Jorden er vist fugtig endnu af Morgenduggen.

Claus.

Ha, ha, Skjælmsmester! Men den lille Haand faaer jeg dog Lov at kysse — *n'est-ce-pas?* (kysser hendes Haand.) Men hvor I har embelleret Jer siden ifjor — det er mageløst! Har jeg ikke Ret, Mama?

Geheimeraadinden.

Jo, hun er allerkjæreste! . . . Goddag, Bodil! . . . Og altid saa smagfuldt klædt, efter den sidste Façon.

Claus.

Og saa denne *fraicheur*! Man maa sige, hvad man vil; men vore Damer ved Hove kan dog ikke blande Farverne saa fint som Naturen. Deres *rouge* og deres *blanc* kan hver for sig være ligesaa vellykket, men denne charmante Overgang, den har de ikke.

Abigael.

Tag Jer iagt, Hr. Kammerjunker! at I ikke forstyrrer den »charmante Overgang«; I gjør mig jo heelt rød i Hovedet med Eders Komplimenter.

Claus.

»Hr. Kammerjunker!« — Hvorfor taler I mig saa fremmed til?

Abigael.

Er I da ikke Hans Majestæts Kammerjunker?

Claus.

Ganske vist har Hs. Majestæt havt den Naade ved Allerhøistsammes Kroningsfest at udnævne mig til opvartende Kammerjunker hos Hendes Majestæt, vor allernaadigste Dronning; men naar jeg opvarter Eder, skjønneste Abigael, er det i Kraft af en anden Udnævnelse, som er mig endnu dyrebarere end den kongelige Gunst. Kald mig derfor ikke Kammerjunker, kald mig Claus. Og vil I være ret aimable, saa føi blot et lille Ord til, som for Exempel . . .

Abigael.

Junker Claus — ja, med største Fornøielse. Altsaa, Junker Claus, I er uden Tvivl hungrig efter Reisen, og Eders Naade trænger vist ogsaa til en Forfriskning. Jeg tænker, Frokosten er alt serveret; min Fader kommer om et Øieblik, han er kun gaaet over i Ladegaarden.

Geheimeraadinden.

Tak, mit hjerte Barn! Men for min Person beder jeg kuns om en Kop Chokolade; jeg nyder aldrig Andet paa Formiddagen, jeg bliver saa let echaufferet.

Abigael.

Bodil! gaa op og siig, der skal Chokolade paa Bordet. (Bodil gaaer ud til Høire.) Ønsker I heller ikke Andet, Junker Claus?

Claus.

I Eders *présence* fornemmer jeg i Grunden hverken Hunger eller Tørst. Men . . . en lille Bagatel . . .

Abigael.

Et Stykke Postei maaskee?

Claus.

Tak, hvis det findes.

Abigael.

Et Par Skiver Skinke?

Claus.

I er altfor god.

Abigael.

En lille Agerhøne eller to?

Claus.

Grand merci, Mademoiselle! Agerhøns er en af mine Livretter.

Geheimeraadinden

(med et Blik til Claus).

Hm!

Claus (hurtig).

Men, som sagt, i Eders *présence* tænker jeg hverken paa at spise eller drikke. Jeg glemmer Alt for Eders Skyld, Alt, om det saa var . . .

Abigael.

Agerhøns?

Claus.

Ja, om det saa var Ager . . . aa, nu harcellerer. I mig jo igjen! Men I skal have Lov dertil, thi det klæder Jer allerkjæreste. Den finere Spøg er overhovedet mit Element. Damerne veed det meget godt. Hendes Majestæts Hoffrøkener harcellere mig altid . . . at sige, naar vi er *entre nous*, for Tonen er ellers meget streng ved Hoffet for Tiden . . meget streng. Oberhofmesterinden har de allerbestemteste Ordre. Men i Krogene — I forstaaer mig nok, i de store Vinduesfordybninger, hvor man er cacheret af Silkegardinerne, ha, ha, ha! I skal see, I vil more Jer superb, naar I engang kommer til Hove.

Abigael.

Paa Eders Bekostning, mener I, ligesom Hoffrøknerne? Saamænd, det kunde være fristende nok.

Claus.

Ja, ikke sandt, meget fristende?

Geheimeraadinden.

Ah, der har vi den kjære Baron!

SJETTE SCENE.

De Forrige. Baronen (kommer ind fra Venstre).

Baronen.

Hvad for noget! Er Eders Naade hernede i Haven? Jeg troede saa Skam, I sad ved Frokosten for længe siden.

Geheimeraadinden.

Uden Hr. Baron? Saa manglede jo det Bedste.

Baronen.

Ja, Tak for Komplimenten! Men naar jeg er hungrig, foretrækker jeg min Sjæl en god Steg for en Geheimeraadinde, om hun er nok saa lækker; det bekjender jeg frit.

Claus.

Ha, ha, meget morsomt!

Abigael.

Jeg har en Bøn til Papa, at jeg ikke glemmer det. Jeg vilde gjerne have Information i Sang og Musik af den nye Skriver — om det ellers kan forenes med hans Tjeneste.

Baronen.

Det skulde jeg mene. Han faaer jo Kost og Løn, saa maa han vel gjøre den Tjeneste, som fordres. Og naar du troer, han er duelig dertil, saa for mig gjerne.

Geheimeraadinden.

Den nye Skriver? Hvad er det for en Personnage?

Baronen.

Aa, det er en ung Karl, som er bleven mig recommenderet til Skriverdreng. Han skal synge og spille godt, efter min Datters Sigende.

Claus

(til Abigaël).

En Skriverdreng! Vil I tage Information af en Skriverdreng?

Abigaël.

Jeg agter saa, om Hr. Kammerjunkeren ikke har Noget at indvende.

Geheimeraadinden (hurtig).

Bevares, hvad skulde min Søn have at indvende?

Claus.

Nei bevares . . . hvad skulde jeg have at indvende?

Geheimeraadinden.

Han meente kun, det maa være en sjelden Skriverdreng, som har saadanne Kvaliteter.

Abigael.

Saamænd! Hvem kan vide det? Han er kanske en forklædt Prinds eller Konge, som der berettes om i Eventyret.

Baronen.

Konge! Det skulde da være Stodderkonge, ha, ha, ha!

Claus.

Ha, ha, meget morsomt!

SYVENDE SCENE.

De Forrige. Jørgen.

Jørgen.

Naadige Herre, der er serveret.

Baronen.

Naa, det var sandfærdig paa Tiden, for jeg er saa hungrig som en Tærsker.

Abigael.

Giv Agt, Junker Claus, nu flyver Agerhønsene op!

Claus.

Ha, ha, *petite friponne!* Jeg skal tage dem paa Kornet. Maa jeg byde Jer Armen, elskværdige Abigael?

Abigael.

Jeg takker; men jeg gaaer hellere forud, for at see, om Alting er i Orden.

Baronen.

Ja, ja, lad os nu blot komme afsted. Behager
Eders Naade?

Abigael (standser).

Men hvad er dette? Der kommer jo Ride-
fogden og Skriveren hæsblæsende hid, og som
det lader til, er de i Skjænderi med hinanden.

Baronen.

Her i Haven! Jeg troer, Fanden plager dem.

OTTENDE SCENE.

De Forrige. Niels Bruus og Ambrosius (komme
ind under høirøstet Ordstrid. Da de see Herskabet, tie de
pludselig og tage Hattene af).

Baronen.

Hvad, for al Landsens Ulykke, betyder den
Spektakel? Brænder Gaarden, eller hvad er paa
Færde?

Niels Bruus.

Det skal jeg sige Jer, naadige Herre. Den
Knægt har understaaet sig . . .

Ambrosius

(paa samme Tid).

Jeg beder Baronen undskylde min Dristig-
hed . . .

Baronen.

Een ad Gangen, for tusind Syger! Tal han
først, Niels, og lad mig høre, hvad der er i Veien.

Niels Bruus.

Der er det i Veien, naadige Herre, at den nye Skriverkarl, der staaer, har sat sig op imod Herrens Befaling. Efter Hr. Baronens Ordre lod jeg den Brændetyv, Skytten bragte hid, sætte paa Træhesten. Da det var besørget, gik jeg over i Stalden, for at see, om Kjørehestene var tørret ordentlig af efter Reisen og kunde taale at vandes. Det varede en Stund, for Bæsterne var temmelig svedige endnu. Men da jeg saa kom ud i Baggaarden igjen, veed Herren saa, hvad der var gaaen for sig?

Baronen.

For Djævlén, det er jo det, jeg spørger ham om!

Niels.

Saa var Træhesten Pinedød tom, var den. Der var ikke mere Rytter paa den, end der er bag paa min Haand. Mens jeg var i Stalden, var han der sprunget ud af Vinduet i Skriverstuen og havde løst Krabaten og hjulpet ham afsted. Hvad synes Naadigherren om det Vovestykke?

Baronen.

Jeg synes, han er en Ærtekjælling, Niels Bruus, at han ikke gav Skriveren et Livfuld Hug paa Stedet og lod ham sidde op i Steden for Brændetyven. Men seent er ikke for silde! Jeg skal lære den Monsieur, hvem der er Herre paa Gaarden, han eller jeg.

Abigael.

Papa maa ikke forivre sig. Hør dog først, hvad Skriveren har at sige til Undskyldning.

Baronen.

Til Undskyldning! Jeg gad vide, hvad det skulde være. Naa, tal da! Kan han lukke Munden op!

Ambrosius.

Hvad skal jeg sige, naadige Herre? Det kom saadan over mig, da jeg saae en gammel Mand blive mishandlet.

Baronen.

En gammel Mand?

Ambrosius.

Ja gammel og skrøbelig. Han kunde jo neppe staae paa Benene, da de kom slæbende med ham, og han bad saa mindelig for sig. Det skar mig i Hjertet at see, naadige Herre, for jeg er nu engang noget blødhjertet af mig. Jeg kom til at tænke paa min egen gamle Fader, som ogsaa er svag og vanfør, Gud bedre det!

Niels.

Da havde han dog Kræfter nok til at bære Brændet hjem paa sin Ryg, den Kjæltring!

Baronen.

Hold sin Mund, Niels, og lad Skriveren tale!

Ambrosius

(til Niels).

Kræfter nok! Han segnede jo om paa Jorden for Jeres Øine. Og endda satte I ham op paa det skarpe Bræt, med Brændeknippet paa Ryggen og et Favnestykke bundet til hver af hans Fødder. Har I da intet Hjerte i Livet, Menneske? Er den fattige Bonde ikke Guds Skabning saavel som I, fordi han er ussel og trælbunden? I hørte jo, hvor han græd af Pine, den værkbrudne Stakkel, og alligevel . . .

Baronen.

Var han værkbrudden? Det meldte han mig jo Intet om, Jørgen! Hvem er det?

Jørgen.

Det er Jens Hansen, naadige Herrel.

Baronen.

Den gamle Jens Hansen fra Vangehusene? Han, som brækkede Benet sidste Vaar?

Jørgen.

Ja, naadige Herre!

Baronen.

Hvorfor sagde han mig ikke det strax? Jens Hansen har jo tjent her paa Gaarden i salig Fruens Tid.

Niels.

Jeg tænkte, Tyv var Tyv, hvor han saa havde tjent.

Baronen.

Han kan beholde sine Tanker hos sig selv
Hænger det saaledes sammen, saa har han Uret
og Skriveren Ret. Han skal vel være strix,
men der er Maade med Alt. En vanfør Mand
sætter man ikke paa Træhest, ham har Vorherre
straffet haardt nok. Han skulde have seet gennem
Fingre og ladet ham gaae med en Advarsel.

Niels.

Som Herren befaler. Saa bliver der vist
mange Vanføre og lidet Brændsel paa Godset
herefterdags.

Baronen.

Raisonnerer han? Gjør, hvad jeg siger, eller
det gaaer ud over ham! (til Ambrosius.) Han er en
skikkelig Karl, men en anden Gang skal han
ikke tage sig selv tilrette. Han kan komme til
mig, naar han har Noget paa Hjerte. Nu kan
han gaae op til Huusholdersken og lade hende
give ham en Flaske Viin ovenpaa den Alteration.

Ambrosius.

Jeg takker skyldigst, naadige Herre! Jeg
skal tømme den paa Herrens Velgaaende.

Abigael

(til Ambrosius).

Aa, bi et Øieblik. Min Fader har tilladt,
at I maa informere mig nogen Tid i Sang og
Spil, om I ellers har Lyst dertil.

Ambrosius.

Jeg? Ja med Glæde, naadige Frøken! Paa Lyst skal det visselig ikke mangle, om jeg blot har Evnen.

Abigael.

Saa er det bedst at begynde strax. I skal faae Bud med Bodil imorgen tidlig, naar jeg har Leilighed. Farvel saalænge! (gaaer ud til Høire).

Baronen.

See saa, Eders Naade, nu tænker jeg da, vi har Madro. I maa forlade, at jeg lod Jer vente.

Geheimeraadinden.

Bevares, Hr. Baron! Forretninger gaae for Alt. Og det har været mig og min Søn en sand Tilfredsstillelse ogsaa ved denne Leilighed at see en Prøve paa Eders fortræffelige Hjerte. Ikke sandt, Claus?

Claus.

Ganske vist, en sand Tilfredsstillelse!

Baronen.

Og nu skal du faae en Prøve paa mit fortræffelige Kjøkken, Claus; det haaber jeg ogsaa skal blive dig en sand Tilfredsstillelse, ha, ha, ha!

(Baronen, Geheimeraadinden og Junker Claus ud tilhøre.
Ambrosius hilser og følger lidt bag efter.)

Niels

(efter en lille Pause, i hvilken han og Jørgen betragte hinanden).

Hvad siger du til den Konfekt, Jørgen?

Jørgen.

Jeg siger, den er grov, Niels!

Niels.

Den fordømte Hanekylling! Han er knap kommen en Pind i Veiret, saa begynder han alt at gale.

Jørgen.

Det bliver ikke ved det, Niels. Han flyver en Pind eller to op endnu, hvis han faaer Lov. Og med hver Pind galer han høiere, det kan du lide paa. Saae du, hvor Frøkenen smidskede til ham? Hun har givet ham Løfte paa Degnekaldet, det som jeg skulde ha'e.

Niels.

Ja saa, har hun det?

Jørgen.

Men kanskee han betænker sig og heller vil være Ridefoged.

Niels.

Han skal i Helvede! Før skal jeg knække hans Halsbeen.

Jørgen.

Det skal du ikke gjøre, Niels; det er bedre, at han selv besørger det.

Niels.

Han selv? Hvad mener du med den Snak?

Jørgen.

Jeg mener, om der kanskee fandtes en eller anden Steen, som han kunde bryde sin Hals paa.

Niels.

Hvad skulde det være for en Steen?

Jørgen.

Ja, hvem kan vide? Der ligger jo saa mange Steen ved Veikanten; en af dem kunde jo komme ham paa tværs.

Niels.

Ja, saadan en rigtig Kampesteen! Men hvordan skulde det gaae til, Jørgen?

Jørgen.

Aa, man kunde jo skubbe lidt til den, Niels.

(Tæppet falder.)

ANDEN AKT.

Bibliothekstue. I Baggrunden en Dør med Reoler paa hver Side.
Døre til Venstre og Høire. Et Skrivebord, Stole.

FØRSTE SCENE.

Ambrosius

(kommer fra Baggrunden, med en Bog i Haanden).

Det er et synderligt Haandskrift, jeg har fundet her i Baronens Bibliothek imellem de Bøger, jeg skal gjøre Register over. Det er fuldt af alskjønns Viser, baade lystige og alvorlige imellem hverandre. Jeg gad vide, hvem der har sanket alle dem sammen. Det har ventelig været et Fruentimmer, for Bogstaveringen er noget ueens, og Linierne gaaer ud og ind ligesom Vimmelskafte i Kjøbenhavn. Lad see engang, kanskee Navnet staaer foran. (læser:) »Denne Bov er min, kjøv dig en, saa er det din. Ane Sofie med egen Handt.« Det er ikke meget oplysende. (blader i Bogen og sætter sig derpaa ved Bordet.) See, her træffer jeg gamle Kjendinge. Her er

Visen om Svend Vonved, som salig Moster sang for mig, da jeg var lille, og om Ridder Aage, som stod op af Graven. Og her er den om Ellehøien.

(læser:)

»Jeg lagde mit Hoved til Elvehøi,
Mine Øien de finge en Dvale;
Der kom gangendes to Jomfruer frem,
Som gjerne vilde med mig tale.«

(taler:)

To Jomfruer . . . her kom ogsaa to Jomfruer frem . . . nei, den ene var en Frøken . . .

(læser:)

»Den Ene begyndte en Vise at kvæde
Saa faurt over alle Kvinder,
Striden Strøm den stiltes derved,
Som førre var vant at rinde.«

(taler:)

Det er løierligt nok, men der er Noget ved den naadige Frøken, som faaer mig til at tænke paa en Ellepige. Om hun seer nok saa venlig paa mig, er der ligegodt det i hendes Øine, som jeg ikke kan tyde. Det er ligesom at see ind i en Skov i Skumringen. Men en deilig Sang-stemme har hun.

(læser:)

»Striden Strøm den stiltes derved,
Som førre var vant at rinde;
Alle smaa Fiske, i Floden svam,
De legte med deres Finne.«

(taler:)

Nu har jeg været her paa Gaarden i over to Uger, og vi har sunget og musiceret sammen hver Dag, men endnu kan jeg ikke blive klog paa hende. Allerbedst hun er saa mild som Solskin, kan der gaae ligesom en Sky over Ansigtet paa hende, og endda hun sidder mig ganske nær, kan det være som hun var hundrede Mile borte. Det er hun da endelig ogsaa, eftersom hun er en adelig Frøken og jeg kuns en fattig Skriverkarl. Men hver kan jo være god for sig, tænker jeg. (læser sagte videre:) Jeg gad ellers vidst, hvad der siden blev af den Ugersvend. Han slap rigtignok bort fra Ellekvinden, staaer der, da Hanen den slog sin Vinge; men det er næsten som han ikke var rigtig glad derover, ihvorvel han selv kalder det en Lykke. Maaskee han ikke kan glemme, hvad hun hvisked ham i Øre. Visen ender saa underlig alvorligt.

(læser:)

»Thi raader jeg hver dannis Svend,
Som ride vil i Skové,
Han ride sig ikke til Elvehøi
Og lægge sig der at sove.
Siden jeg hende først saae.«

(taler:)

Siden han saa hende, hvad saa? Var det saa forbi med hans Hjertefred kanskee, eller hvad er Meningen? (lukker Bogen.) Naa, det kommer ikke mit Register ved, om der er Mening i Bøgerne eller ei. En Bibliothecarius har kun med Titlerne

at gjøre. (skriver) Numer 223. En haandskreven Visebog *in Quarto*, fordum tilhørende . . . Jomfru eller Frøken? Aa, lad hende være Frøken . . . Ane Sofie . . . og saa en Stjerne i Stedet for Efternavn. See saa, nu stiller vi den paa Hylden og tager fat paa den næste. (Han gaaer op i Baggrunden, sætter Bogen paa Plads og tager en anden ud, som han aabner. Medens han er beskjæftiget hermed, gaaer Døren op, saaledes at den skjuler ham for de Indtrædende.)

ANDEN SCENE.

Ambrosius. Jørgen. Peder Rasmussen.

Jørgen (i Døren).

Kom kun, Peer! her er Ingen. Her kan I nemmest slippe ind til Baronnen. Bær Jer nu klogt ad og husk, hvad jeg har sagt. Først beder I Herren, om I maa tage Jer en Hjælpedegn paa den Condition, at I selv lønner ham.

Peder.

Ja men det gjør jeg ikke.

Jørgen.

Nei, nei, det skal I jo ikke heller, Peer! Herregud, har I ikke begrebet det endnu? I faaer tyve Daler paa Haanden og beholder hele Indtægten af Embedet . . i det første Aar.

Peder.

Hele Indtægten? . . Ja men hvad skal jeg med den Hjælpedegn?

Jørgen.

Hør Peer, hvordan er det med Jer? I er vist ikke rigtig vel?

Peder.

Det er jeg heller ikke, for jeg ærgrer mig sort over den Skriverdreng!

Jørgen.

Det skal I aldrig gjøre, Peer, det er Synd for Jert kjønne Ansigt.

Peder.

Men det første jeg træffer ham . . . !

Jørgen.

Ja vel, men gjør nu bare som jeg har raadet Jer. Naar Baronens spørger, hvem den Hjælpe-degn skal være, saa nævner I ikke mig, forstaaer I, men siger blot, at Magister Søren har lovet at rekommendere Jer en duelig Person.

Peder.

Hvad er det da for en Person?

Jørgen.

Herregud, lille Peer, det er jo mig.

Peder.

Er det ogsaa dig? Har Magisteren da lovet . . . ?

Jørgen.

Det skal jeg nok bringe i Rigtighed. Magister Søren skylder mig Tak for adskillige Indbydelser,

baade til Middag og Aften, og har ogsaa lovet at gjengjælde mig.

Peder.

Ja men hvad skal jeg med den Hjælpedegn?

Jørgen.

Jeg vil sige Jer en Ting, Peer Ras, og det er, at tager I ham ikke, saa faaer I ham, og saa bliver det Sidste værre end det Første, for saa bliver det den nye Skriverdreng.

Peder.

Den nye Skriverdreng! Nei saa Pinedød, om han skal! Lad mig saa komme ind til Baron.

Jørgen.

Bi lidt, skal jeg melde Jer.

(idet han vender sig, træder Ambrosius frem.)

Ambrosius.

Den naadige Herre er ikke tilstede.

Jørgen.

Hvad! Staaer I her og lurer?

Ambrosius.

Jeg staaer her i Baronens Ærind. Har I sagt Noget, jeg ikke skulde høre, saa er Skylden Jer egen: Lønlig Ting skal man lønlig bære, veed I nok. Men hvad I nu har sagt eller ikke sagt, saa kommer der Ingen ind til Herren, thi han vil hvile sig en Stund efter Ridetouren.

Jørgen.

Ih see, er I ogsaa bleven Dørvogter nu, tilligemed Eders andre Bestillinger?

Peder.

Vil I lukke mig ude fra mit Herskab, I Fuchssvander? Lad mig komme ind, siger jeg, eller jeg skal vise Jer, hvem jeg er!

Ambrosius.

I kan spare Jer Uleiligheden, for jeg kjender Jer godt fra Kjøbenhavn.

Peder.

Fra Kjøbenhavn! Hvad skal det sige? Jeg har jo aldrig haft Foden i Kjøbenhavn.

Ambrosius.

Ei Snak, det veed jeg bedre. I er jo en gammel Academicus.

Peder.

Er jeg?

Ambrosius.

Ja vist! I deponerede jo fra Slagelse Skole sammen med Poul Iversen, ogsaa kaldet Poul Finkeljokum.

Peder.

Jeg troer, den Karl er ikke rigtig i Hovedet, eller ogsaa tager han mig for en Anden.

Ambrosius.

Skam, om jeg gjør! Er I kanskee ikke Peer Degn?

Peder.

Jo Peder er mit Navn, og Degn er jeg ogsaa, og det skal jeg vedblive at være, til Trods for alle Lurendreiere og Øientjenere!

Ambrosius.

Naa ja, der seer I selv, at jeg kjender Jer. Er det ikke ogsaa Jer, som tør synge i Kap med hvilken Degn det skal være?

Peder.

Jo gu tør jeg det, og med Skriverdrenge oven i Kjøbet.

Ambrosius.

Er det ikke Jer, som kan støbe Voxlys?

Peder.

Det maa jeg vel kunne, eftersom jeg er Degn.

Ambrosius.

Er det ikke ogsaa Jer, som mener, at Jorden er flak som en Pandekage?

Peder.

Ja ret nu skal jeg gi'e ham Pandekage, kan han troe!

Jørgen.

Tys, tys! ikke saa høirøstet, Peer!

Ambrosius.

Er det ikke Jer, som er en Hane?

Peder.

En Hane! Er jeg en Hane? Nei hør, go'e Karl! nu gaaer det, Drollen splide mig, for vidt . . . slip mig Jørgen!

Jørgen

(holder ham tilbage).

Nei, nei, Peer Rasmussen! det gaaer aldrig godt; I maa styre Jer.

Peder.

Skal jeg taale, at den Skriverpjalt kalder mig for en Hane? Slip mig, siger jeg!

Jørgen.

Saa, til Helvede! der er Baronen. Ja nu faaer I selv rede for Jer.

TREDIE SCENE.

De Forrige. Baronen (ind fra Høire).

Baronen.

Hvem understaaer sig at bruge slig Mund herinde? Har jeg ikke befalet ham at holde Folk fra Dørene, Ambrosius?

Ambrosius.

Jeg har ogsaa holdt mig Befalingen efterrettelig, men Degnen vilde ikke lade sig sige.

Baronen.

Hvad for Noget! Sætter han sig op imod sit Herskab, Peer Rasmussen?

Peder.

Nei jeg gjør ikke, naadige Herre! Jeg ærer og agter mit Herskab, baade Baronen og den naadige Frøken, og salig Fruen i hendes Grav, og den lille Junker, som blev kaldet saa tidlig herfra og . . .

Baronen.

Ja, ja, det er godt. Hvad saa meer?

Peder.

Jeg ærer og agter dem Alle tilhobe; men det tænkte den høivelbaarne salig Herre, som nu vandrer under Himmeriges Cedere og Palme-træer . . . det tænkte han vistnok ikke paa for tre og tredive Aar siden, at hans Livtjener, som han elskede saa høit og gjorde til Degn og Kirkesanger her paa Stedet før sin salige Ende . . . at han skulde blive skammelig forhaanet og udskjældt for en Hane.

Baronen.

For en Hane! Hvad er det for Galimatias? Hvem har kaldt ham for en Hane?

Peder.

Det har Skriverkarlen gjort; lad ham fralægge sig det, om han kan! Jeg har Vidne paa hans Mund.

Ambrosius.

Jeg bekjender mig skyldig, naadige Herre, at jeg har tilladt mig den Skjemt; men Degnen

trængte saa haardt paa, at jeg maatte væрге mig, som jeg bedst kunde. Og saa randt der mig en Komedie i Hu, som jeg kjendte fra Kjøbenhavn, hvori der forekom en Degn, som hed Peer, og som skjemtviis blev sammenlignet med en Hane . . . det er hele Anledningen.

Baronen (til Degnen).

Og for sligt Lapperies Skyld vækker han mig op af Søvn! Har han ikke Andet at besvære sig over Skriveren for, saa . . .

Peder.

Men det har jeg, høivelbaarne Hr. Baron, det har jeg, for han har gjort mig til Spot og Spee for hele Menigheden i Søndags, som var den femtende Søndag efter Trinitatis . . .

Jørgen (sagte).

Ti stille, Peer, I gjør jo kuns Ondt værre.

Peder.

I min egen Sognekirke, hvor der var baade Høimesse og Altergang . . .

Baronen.

Men i Pokkers Skind og Been, hvad har han da gjort?

Peder.

Han har taget Tonen fra mig, naadige Herre! Lige paa een Gang, som jeg sang det første Psalmevers, saa tog han den. (til Ambrosius:) Svar nu til det, om I kan!

Ambrosius.

Ja det er let nok, thi hvor Intet er, kan man Intet tage. I har jo ikke Tone skabt i Livet, hvor kan Nogen saa tage Tonen fra Jer?

Baronen.

Ha, ha, ha! Det har han min Sandten Ret i, Ambrosius!

Peder.

Ja men . . .

Baronen.

Ei gak til Bloksbjerg! Jeg vil ikke høre paa hans Snak. Kunde han endda gale som en Hane, gjorde han dog nogen Gavn. For Kirkesangen skal han herefter blive fritagen. Ambrosius synger med Børnene for det første; hvad der videre skal skee, vil jeg betænke mig paa. Gaa nu og hold sig en anden Gang min Befaling efterrettelig! Marsch! (Degnene ud i Baggrunden. Baronen til Jørgen, som vil følge:) Stop lidt, Jørgen og gjør Rede for sig! Hvad havde han at skaffe her i Bibliotheket? Havde han kanskee paataget sig at være Degnens Fortaler?

Jørgen.

Bevares, naadige Herre! Jeg tyssede paa ham alt det, jeg kunde.

Baronen.

Naa hvad vilde han da? Herinde har Ingen at bestille uden Skriveren, som gjør Register over Bøgerne.

Jørgen.

Jeg vilde . . jeg skulde . . hente en Bog til
Fru Geheimeraadinden.

Baronen.

En Bog . . hvad er det for en Bog?

Jørgen.

Det er . . en Historiebog.

Baronen.

Men hvilken, i Pokkers Skind og Been?
Han kan vel nævne Titelen!

Jørgen.

Titelen? Jo . . den lyder saaledes: En smuk
Historie om Rosanie, født af kongelig Byrd,
opfostret af en Bonde, tjent ved Fandens Hjælp
for Spindepige og omsider en regerende Dronning.
Trykt i dette Aar.

Baronen.

(til Ambrosius).

Findes den Bog her?

Ambrosius.

Det gjør den vel, naadige Herre; men det
er kuns en maadelig Underholdning for en Dame
som Fru Geheimeraadinden. Skal jeg ikke hellere
skikke hende et andet Skrift, enten Peder Paars
eller Magister Falsters sidste Satire: »Verden som
et Dolhuus«? Den er nylig udkommen i Trykken.

(Bodil ind fra Venstre.)

Baronen.

Vist ikke; giv hende det, hun har begjæret, og lad mig saa have Ro! (til Bodil.) Hvad vil hun? Skal hun ogsaa hente Bøger?

FJERDE SCENE.

De Forrige (uden Peder Rasmussen). Bodil.

Bodil.

Jeg skulde sige fra Frøkenen, at siden Veiret er saa skjønt, vilde hun gaae en liden Tour i det Frie, om Skriveren havde Leilighed at følge med.

Baronen.

Skriveren . . . med Frøken Abigael?

Ambrosius.

Den naadige Frøken ønskede nylig at faae Navnene at vide paa de fornemste Urter, som voxe heromkring. Og da jeg fra Barndommen af har havt Kjærlighed til Blomster og siden lagt mig noget efter den Videnskab, som kaldes Botaniken, saa har jeg været Frøkenen behjælpelig med at sanke nogle Planter sammen til et lidet Herbarium.

Baronen.

Seer man det, er han ogsaa Botanicus?

Ambrosius.

Efter fattig Leilighed. (til Jørgen.) Her er den Bog, I forlangte.

(Jørgen tager den og gaaer strax efter ud i Baggrunden.)

Baronen.

Naa ja, gaa han kun, Bøgerne løbe jo ikke fra ham.

(Baronen ud til Høire.)

Ambrosius.

See saa, Bodil! Pokker i Vold med de støvede Bøger! Nu skal vi ud i det Frie og høre Fuglene synge.

Bodil.

Det faaer I vel knap at høre saa seent paa Sommeren.

Ambrosius.

Saa har jeg en Fugl herinde i Brystet, Bodil! Den synger baade Vaar og Høst, og aldrig har den sunget saa skjønt som siden jeg kom hid. Hvorfor? Ja det veed jeg ikke, jeg veed kun, at den gjør det. Hvor er Frøkenen?

Bodil.

I Havestuen.

Ambrosius.

Vel, saa kommer jeg strax!

(Bodil ud til Venstre, Ambrosius i Baggrunden.)

Skuepladsen forandres til:

Et Kabinet med Døre i Baggrunden og paa Siderne. Borde, Stole,
Portræter paa Væggene.

FEMTE SCENE.

Geheimeraadinden og Jørgen (komme ind fra Venstre.
Geheimeraadinden lægger Hat og Saloppe, som hun har i
Haanden, fra sig paa en Stol).

Jørgen.

Her er Bogen. Jeg beder underdanigst om
Undskyldning, fordi jeg var saa dristig at fore-
give, at Eders Naade ønskede den. Men jeg
havde intet andet Værge. Thi nu tør En jo ikke
sætte Foden i Bogstuen engang, siden den nye
Skriver har taget Ophold derinde.

Geheimeraadinden.

Det skal være ham tilgivet for denne Gang.
Giv mig kuns Bogen, saa skal jeg selv levere
den tilbage.

Jørgen

(giver hende Bogen).

Jeg takker underdanigst.

Geheimeraadinden.

Intet at takke for. — *À propos*, mig syntes,
han sagde, at Frøken Abigaël var gaaet i Haven
eller Marken med . . . Skriverkarlen?

Jørgen.

Ja, den naadige Frøken skikkede Bud efter ham for lidt siden. Jeg saa dem gaae ned ad den vestre Allee, som fører til Enghaven.

Geheimeraadinden.

Pleier de oftere saaledes at promenere sammen?

Jørgen.

Engang imellem. Han gi'er den naadige Frøken Information . . .

Geheimeraadinden.

I Sang og Musik?

Jørgen.

Ja — nei han lærer hende ogsaa noget Andet. Jeg kan ikke komme Navnet i Hu, men det er nok et Slags Blomstersprog, troer jeg.

Geheimeraadinden.

Hm! Hvor ofte synger Frøkenen med ham.

Jørgen.

Ikke meer end een Gang om Dagen.

Geheimeraadinden.

Hm! Hvad er det egenlig for en Person, denne Skriverkarl? Hvor stammer han fra?

Jørgen.

Fra Gummerup, Eders Naade.

Geheimeraadinden.

Gummerup?

Jørgen.

Det er en Landsby henne ad Assens til. Der er han født, hans Fader er Skræder.

Geheimeraadinden.

Skræder! Men han maa jo dog have faaet nogen Education . . nogen Opdragelse, mener jeg?

Jørgen.

Han blev en Tid holdt til Bogen og naaede nok ogsaa at blive Student; men videre kom han da ikke. Forresten er han en poleret Karl, som i den Tid, han har været her, har vidst at insinuere sig hos den naadige Herre, saa han nu ikke aleneste er Skriverkarl, men Sekretær og Bibliothekarius, ja jeg kan gjerne sige Kammertjener med. Bliver han saaledes ved at stige i den naadige Herres Gunst, saa kan man jo aldrig vide, hvor langt han kan komme.

Gehëimeraadinden.

Og han musicerer og promenerer hver Dag med Frøkenen? Det maa jo være en meget habil Person. (fornem.) Som sagt, det skal være ham tilgivet, at han har benyttet mit Navn ved denne Leilighed. Veed han, om min Søn er tilstede?

Jørgen.

Det troer jeg nok, Eders Naade! Kammerjunken var i Følge med Herren, og de kom ridende hjem sammen.

Geheimeraadinden.

Saa lad ham vide, at jeg ønsker at tale med ham.

Jørgen.

Strax. Har Eders Naade ikke Andet at befale?

Geheimeraadinden.

Ikke for Øieblikket.

Jørgen (afsides).

Den Spadseren med Skriverkarlen lider hun ikke rigtig — jeg tænkte det nok.

(Jørgen ud til Venstre.)

Geheimeraadinden

(alene).

Han er en malicieux Person, den Tjener, og det er let at mærke, at Skriveren er ham en Torn i Øiet. Men der er alligevel Noget herudi, som ikke huer mig. Ikke, at jeg har nogen Mistro til Abigael, paa ingen Maade; men selv en *passager* Interesse har sine Inkonvenientser for Øieblikket. Den distraherer, og vi har sandelig ingen Tid at spille. — Ah, er du der, Claus! det var godt.

SJETTE SCENE.

Geheimeraadinden. Junker Claus (ind fra Venstre).

Claus.

À votre service, chère maman! Jeg ønsker Jer en god Morgen (kysser hende paa Haanden); jeg

har jo endnu ikke hilst paa Mama idag. Har I sovet godt?

Geheimeraadinden.

Aa jo, det gaaer an. Men jeg vaagnede meget tidlig, og mens jeg laa vaagen, faldt jeg i adskillige Tanker, dig og dit Giftermaal angaaende. Vi har nu været her i over fjorten Dage, og endnu er der ikke taget Beslutning om nogen Ting — undtagen om Medgiften naturligvis, som Baronens og jeg forlængst har aftalt imellem os. Men om Tiden er Intet bestemt, og vidste jeg ikke, at Abigael igaar havde faaet adskillige Klædninger og Smykkesager fra Kjøbenhavn, saa vilde jeg virkelig troe, at hun aldeles ikke tænkte, hverken paa Jaord eller Bryllup. Men derom maa du, som hendes Tilkommende, da endelig vide bedre Besked.

Claus.

Jeg, Mama? Jeg veed ikke det Ringeste.

Geheimeraadinden

(skarpt).

Veed du heller ikke, at Abigael hver Dag promenerer i Haven og Skoven med denne Monsieur Ambrosius, som informerer hende i Musik? For ellers kan jeg underrette dig derom.

Claus.

Jo vist, de sanker Blomster — til Potpourri eller saadant noget. Abigael er ganske passion-

neret derfor. Hun kan synge, som der staaer i den lille *Chanson*, du veed: »*Cueillir des fleurs, C'est mon bonheur! Tra la la, la la!*«

Geheimeraadinden.

Det skal fornøie mig, om det ikkun er Blomsterne, hun er passionneret for.

Claus.

Hvorledes mener Mama?

Geheimeraadinden.

Jeg mener, det er ikke ganske convenabelt, at du lader din tilkommende Brud streife saaledes omkring i fri Luft med en gemeen Skriverkarl. Du burde dog i det mindste gjøre Følge.

Claus.

Jeg? *Dieu m'en préserve!* Jeg ledsagede dem et Stykke Vei igaar, men det var ikke til at udholde. De gik hele Tiden langs med en Grøftevold og talte ikke om Andet end Stilke og Blade og jeg veed ikke hvad.

Geheimeraadinden.

Muligen har de talt om andre Ting, da de blev ene.

Claus.

Om andre Ting? Mama siger det med saadan en besynderlig Expression. I troer dog vel aldrig, at en Dame som Frøken Abigael... *ah fi donc!*

Geheimeraadinden.

Min hjerte Søn! jeg troer, at du behandler denne Sag — ligesom, *en passant* bemærket, adskillige andre Sager — altfor legert. Du glemmer, at din hele Velfærd dependerer af dette Ægteskab. Din salig Fader efterlod ikke Andet end Gjæld, og skal din Stilling ved Hove souteneres, kan det kun skee ved Hjælp af et rigt Parti. For et saadant har jeg itide sørget, men eftersom Intet er sikkert uden Døden, og Bryllupet ei engang er berammet endnu, synes mig, du burde være paa din Post og ikke negligere nogen Omstændighed, som kunde have Inflydelse paa din Fremtids Lykke.

Claus.

Jeg er som himmelfalden. Men det kan dog umulig være Mamas Alvor?

Geheimeraadinden.

Hvilket?

Claus.

At Frøken Abigael skulde nedlade sig . . . ha, ha, det er altfor morsomt! . . . nedlade sig til en *amourette* med en almindelig Skriverdreng af ganske simpel Extraction — hun, som har en, jeg tør vel sige distingueret Kavalleer til sin Opvartning! Nei, det faaer Mama mig sandelig ikke til at troe.

Geheimeraadinden.

Man har dog hørt saa galt før. Husk paa

Birgitte Krag, som løb bort, med en Musikanter, og Marie Grubbe, som giftede sig tredie Gang med en gemeen Matros eller lignende Karl. Elskov er som Morgendugg, siger et gammelt Ord; den falder saa snart paa en Torn som paa en Rose.

Claus.

Ikke hos en Dame med Frøken Abigaels Education — Mama maa virkelig excusere, at jeg nu tager hendes Parti. Hun kan have sine smaa Feil, som det er tidsnok at corrigere, naar vi bliver gift; men at hun eller noget Fruentimmer med hendes Kvaliteter skulde foretrække . . . nei, det er paa Ære umuligt, aldeles umuligt.

Geheimeraadinden.

Umuligt, siger du? . . . Holder du mig for et Fruentimmer med »Education og Kvaliteter«?

Claus.

Hvor kan I spørge, Mama? I, som har den fineste Tone og det mest adelige Comportement af alle Hovedstadens Damer!

Geheimeraadinden.

Nu vel . . . jeg vil betro dig Noget. Jeg har ogsaa havt en Passion, da jeg var ung.

Claus.

Mama er jo ung endnu.

Geheimeraadinden.

Da jeg var yngre. Veed du, hvem der var Gjenstanden for mit første ungdommelige Sværmeri?

Claus.

Var det ikke Papa?

Geheimeraadinden.

Det var . . . min Faders Skytte.

Claus.

Skytten! Grand- Papa's Skytte! Ham med det krøllede Haar og de sorte Øine?

Geheimeraadinden.

Ham selv. Lykkeligviis fik hverken han eller noget Menneske Nys derom; jeg bar denne ubegribelige Passion en kort Tid i Stilhed og blev derpaa trolovet og gift med din Fader.

Claus.

Est-il possible! Jeg taber Næse og Mund af Forbauselse.

Geheimeraadinden.

Tab, hvad du vil, men tab kuns ikke dit Giftermaal af Sigte. Af det, jeg her med megen Overvindelse har betroet dig, kan du i det mindste lære saa meget, at der undertiden kan paakomme et ellers vel opdraget Fruentimmer af god Familie en saadan pludselig — hvad skal jeg kalde

det? — Hjerteaffection, som i nogen Tid aldeles kan forvirre hendes Begreber. Jeg vil ikke paastaae, at der i dette Tilfælde er overhængende Fare; men jeg holder det dog for rettest, ikke ganske at negligere den Sag. Under alle Omstændighedér bør denne fortrolige Omgang ikke fortsættes; jeg skal ved Leilighed tale med Abigaël derom, og hvad Skriveren angaaer . . .

Claus.

Ham skal jeg expedere, det kan Mama forlade sig paa. Det første, jeg træffer ham i Abigaëls *présence*, skal jeg begegne ham saaledes . . .

Geheimeraadinden.

Blot ingen Overilelse, Claus! det kunde gjøre Ondt værre. Du maa behandle ham . . .

Claus.

Overlegent — *du haut en bas* — Mama har fuldkommen Ret. Det er just det, jeg har min Force i. Jeg skal vise Frøken Abigaël Forskjellen paa en Kavalier *comme il faut* og en Skriverkarl...

Geheimeraadinden.

Som oven i Kjøbet er Søn af en Bondeskræder.

Claus.

Af en Skræder! Det er mageløst! En *tailleur de campagne*, ha, ha, ha!

SYVENDE SCENE.

De Forrige. Baronen (ind fra Høire).

Baronen.

Der er nu forspændt, om Eders Naade har Lyst at følge med og besee min Planteskole?

Geheimeraadinden.

Med største Fornøielse. Det vil være mig af særdeles Interesse.

Baronen.

Ja, du har vel faaet nok af Morgentouren, Claus?

Geheimeraadinden.

Min Søn havde just i Sinde at gaae sin Tilkommende imøde, som er ude at promenere med . . .

Baronen.

Skriveren — jeg veed det; hun har min Tilladelse, Ambrosius er en honnet og vellært Person.

Geheimeraadinden.

Ganske vist; men mon disse Informationer dog ikke distrahere Abigael vel meget, saa hun glemmer at fæste Tanken paa det, som er mere magtpaaliggende?

Baronen.

Hvorledes mener Eders Naade?

Geheimeraadinden.

Jeg mener, hun opsætter bestandig at tage Bestemmelse om Dagen, baade for Jaordet og Brylluppet.

Baronen.

Hun? Det er vel mig, som skal bestemme Dagen, tænker jeg. Min Datter har ingen anden Villie end min, derfor har jeg heller ikke presseret hende videre desangaaende. Hun talte forleden om, at hun ventede nogle Klædninger, eller hvad det var, fra Kjøbenhavn.

Geheimeraadinden.

Dem har hun faaet igaar, Hr. Baron! Jeg fik just Brev fra Hendes Naade Oberhofmesterinden med samme Post. Hun skriver, at Hendes Majestæt allernaadigst har behaget at spørge hende, om min Søns Trolovelse var declareret, og naar Brylluppet skulde staae, thi hun havde i Sinde at benaade det unge Par med en Brudegave. Om et Par Uger er min Søns Permission desuden udløben.

Baronen.

Om et Par Uger! Ja, Guds Død og Pine, saa er det jo den høie Tid. Har du ikke talt med Abigael derom, Claus?

Claus.

Et Par Gange har jeg berørt det — med al mulig Delicatesse naturligviis; men hun slog det hen, som om hun ikke forstod mig.

Baronen.

Aa, Pokker i Vold med den Delicatesse! Du skulde have talt reent ud af Posen, saa havde du vel sagtens faaet Svar. Men nu skal jeg gjøre en Ende paa Tingen. Om et Par Dage er det min Fødselsdag, jeg pleier saa at tractere Gaardens Folk og hvem Andre, der indfinder sig i den Anledning. Magister Søren er da tilstede, og ved den Leilighed kan Trolovelsen blive declareret og Bryllupsdagen fastsat. Derved bliver det.

Geheimeraadinden.

Jeg takker Baronen af ganske Hjerte paa min Søns og egne Vegne. (til Claus:) Det er bedst, du strax opsøger Abigael og meddeler hende den glædelige Tidende. Naar du skynder dig op ad den vestre Allee, saa træffer du hende sikkert endnu i Enghaven.

Claus.

Strax, Mama! Jeg henter kun min Hat, saa flyver jeg paa Kjærlighedens Vinger. *Adieu!*
(ud til Venstre.)

Geheimeraadinden

(seer efter ham).

Den kjære Claus! Saa Baronen, hvor han straaledede af Glæde? Ja, Ungdommen er lykkelig, den har Haabets og Fremtidens charmante Perspektiv foran sig; hvad har vi Andre?

Baronen.

Vi? Vi har min Salighed Nutiden, Eders Naade! og den skulde jeg mene, var vel saa god som Fremtiden. Man veed, hvad man har, men man veed Pinedød ikke, hvad man faaer — det er min Troesbekjendelse. Denne Vei, Eders Naade! Vognen holder ved den lille Trappe i Sidefløien.

(Begge ud til Høire).

ATTENDE SCENE.

Abigael og Ambrosius (komme efter et lille Ophold ind fra Baggrunden. Abigael har nogle Roser i Haanden, Ambrosius en Bunke Planter og Blomster).

Abigael.

Saa, lad I mig kun faae Urterne; jeg skal nok selv tørre dem, nu veed jeg Besked.

Ambrosius.

Lyster Frøkenen kanskee at synge, saa skal jeg springe over efter Luthen?

Abigael.

Aa nei, ikke for Øieblikket, jeg er altfor varm af at gaae; kanhænde efter Middag. Men I kan blive her en Stund og holde mig med Selskab, om I ellers har Leilighed.

Ambrosius.

Hjertelig gjerne, naar Frøkenen vil tage tiltakke.

Abigael.

Jeg lider godt at høre Jer tale. I fortæller mig altid et og andet Nyt, som jeg ikke vidste af tilforn.

Ambrosius.

Gud bedre det! Jeg har saavist kun fattigt Nyt at opvarte med, men naar Frøkenen er nøiet . . .

Abigael.

Jeg vil baldyre en af disse Roser imens — det er vel sagtens de sidste i Aar. Saa, nu er Garnet i Urede; det er ventelig Junker Claus, som har havt at bestille dermed; thi han skal have sine Fingre i Alt. Det er bedst, jeg vinder det op til Nøgle; I faaer holde det for mig, om I vil.

Ambrosius.

Naar det kun bliver Jer tilpas; thi jeg er ikke synderlig øvet i den Gjerning.

Abigael.

Betyder Intet, den lærer I snart. (Hun giver ham Garnet og viser ham tilrette.) Nei, saaledes skal I holde, og stil Jer saa der! Seer I, det gaaer. (Vinder et Øieblik og hører derpaa lidt op.) Det var ellers sært, hvad I forhen berettede om Urters og Blomsters Natur. Man skulde fast troe, I var af den Mening, at alle de forskjellige Væxter hver især havde ordentlig Liv og Fornemmelse. Hvor falder I paa Sligt?

Ambrosius.

Aa, det er kun saadanne Tanker, jeg gjør mig, naar jeg spadserer omkring i Mark og Skov. Men hvad det angaaer, at Urter og Blomster lever, saa har man da Syn for Sagn, naadige Frøken!

Abigael

(vinder igjen).

Hvorledes det?

Ambrosius.

De fødes jo og voxer, opdrættes af Vorherre i det Frie eller af Gartneren i Urtebedet, formerer sig og dør — hvad gjør vi Mennesker egentlig stort Andet? »Vel født er vel en Trøst, men bedre vel opdragen, vel gift er Livets Lyst, vel død er hele Sagen.« Det kan man jo for den Sags Skyld ogsaa sige om Blomsterne.

Abigael.

Men troer I da ogsaa, de har Fornemmelse af, at de lever?

Ambrosius.

Ja visselig har de det. De aabner og lukker sig jo hver eneste Morgen og Aften, ligesom vi lukker vore Øine, naar vi sover ind, og aabner dem, naar vi vaagner. Og jeg har læst, at der gives Væxter i fremmede Lande, der trækker sig sammen ligesom i Smerte, naar Nogen rører dem med ublid Haand.

Abigael (smilende).

Saa I mener virkelig, de har Fornemmelse af Sligt? Men vi Mennesker kan fryde os over Livet, vi kan elske det og . . . (hører op at vinde) troer I kanskee ogsaa, at Blomsterne føler Kjærlighed?

Ambrosius.

Det gjør de sikkerlig. Jeg tænker for Exempel, at de har stor Kjærlighed til Solen.

Abigael.

Hvorfor tænker I det?

Ambrosius.

Fordi de aabner deres Kalk for dens Straaler, ligesom et Menneske aabner sit Hjerte, naar han rigtig har Nogen kjær.

Abigael

(vinder igjen).

Der er vel dem, der holder det lukket.

Ambrosius.

Saa troer jeg knap, de elsker rettelig, naadige Frøken! Men desforuden søger Blomsterne jo og at komme Solen nærmere; de rækker sig jo ligesom op efter den med deres Blade.

Abigael.

I mener altsaa, det er Kjendetegn paa Elskov, at man nærmer sig Den, man har kjær? Saa er det Modsatte vel Tegn paa Kulde?

Ambrosius.

Man pleier van at regne det derfor; men altid slaaer det sagtens ikke til.

Abigael.

I maa komme lidt nærmere hid til mig, ellers kan jeg ikke vinde . . . endnu nærmere! Man skulde fast troe, I led mig ikke, siden I holder Jer saa fjernt.

Ambrosius.

Jeg? — Det har vel ikke stort at sige, enten en fattig Skriverkarl lider Jer eller ei.

Abigael.

Det kan I aldrig vide. Jeg er da ikke bedre end Solen, I talte om, og den skinner jo paa alle Planter, baade paa det fattige Græs og den rige Rosenblomme.

Ambrosius

(med Liv, i det han træder et Skridt frem).

Troer I da ogsaa, Solen agter paa, hvad Planterne føler?

Abigael.

Hm! Det siger jeg ikke, den gjør. Pas paa, nu er I kommen mig altfor nær.

Ambrosius

(trædende tilbage).

Forlad mig, jeg tænkte ikke derpaa.

Abigael.

Efter Eders Ord at dømme, skulde man næsten troe, at Urter og Blomster kunde tale, og at I forstod, hvad de sagde.

Ambrosius.

Saamænd, naadige Frøken! Jeg har mangen Gang tænkt det Samme. Tidt, naar jeg gaaer alene, er det ligesom Træerne fik Mæle, og som Blomsterne fortalte mig Allehaande.

Abigael

(holder op at vinde).

Ih nei, det gad jeg høre Noget om. Kom nærmere hid, nu er I atter for langt borte . . . og siig mig engang . . . hvad troer I, denne Rosenknop fortæller? Det er vel ikke Stort, thi den er ikke ret udfoldet endnu.

Ambrosius

(som har nærmet sig).

Omendskjøndt den er ung, fortæller den ikke saa lidet, naadige Frøken! Den fortæller, hvorlunde den først var en Kime, der laa og drømte i Jordens Mørke, indtil den en Morgenstund vaagnede op som en liden Spire og saae sig glad forundret omkring i den lyse Luft. Saa sugede den Næring af Jordens Bryst og slukkede sin Tørst med Duggens klare Svaledrik. Fra Dag til Dag voxede den i sin grønne Kjortel, og naar det varme, straalende Solskjær faldt hen over den, saa fornam den en underlig Trang

til at lukke sit Inderste op og give den lyse Sol det Bedste, den eiede. Der var baade Fryd og Smerte paa een Gang i den Forlængsel. Og alt som den skjød sig høiere i Veiret og løvedes tættere, blev ogsaa dens Attraa stærkere, og en Dag samlede den al sin drivende Længsel ligesom i eet Aandedrag — og saa brast Svøbet for dens unge Kjærlighed. Knoppen skjød sig rødmende frem af sit Hylster, ligesom en frygtsom Tilstaaelse, og mens Fuglene sang og de hvide Sommerfugle flagrede omkring den, kyssede Solen dens røde Mund, og saa . . .

Abigael.

Hvad saa?

Ambrosius.

Saa blev den brudt, og saa døde den.

Abigael.

Ikke strax; see her, den er jo frisk og dufter endnu.

Ambrosius.

En kort Stund, ja; men saa er det forbi, og saa visner den. »Vel død er hele Sagen«.

Abigael

(vinder igjen).

Du Frelsens Gud, hvilken traurig Ende paa den Historie! Sligt har jeg aldrig tænkt paa tilforn. Troer I, den stakkels Blomst følte Smerte, da jeg plukkede den? I saa Fald vilde jeg saa vist ønske, det var ugjort.

Ambrosius.

Smerte? Kanske. Men jeg tænker, den vilde hellere brydes og døe for saa skjøn en Haand, end leve, uden at I ændsede den.

Abigaël.

Nu er I atter kommen mig for nær. I maa passe Afstanden, Monsieur Ambrosius, hvis I og jeg skal vinde Garn tilsammen.

(Ambrosius træder et Skridt tilbage.)

NIENDE SCENE.

De Forrige. Junker Claus (fra Baggrunden).

Claus.

Ah, endelig finder jeg Jer, elskværdigste Abigaël! Jeg har min Tro ledt efter Jer i en halv Klokke time, baade i Haven og i Marken.

Abigaël.

Saa har I ventelig ikke ledt paa de rette Steder; thi jeg havde ingen Tryllepind i Munden, som gjorde mig usynlig, det kan Monsieur Ambrosius vidne for mig.

Claus.

En Tryllepind! ha, ha! det er meget morsomt! Ja er I ikke fortryllet, saa er I paa min Ære fortryllende, det kan jeg vidne. Jeg kommer da ikke til Forstyrrelse?

Abigael.

Aldeles ikke. Her holdes intet Geheimeraad, Enhver har fri Audients.

Claus.

Jeg har en Nyhed at meddele Jer — men under fire Øine. (til Ambrosius :) Han kan gjerne forføie sig bort.

Ambrosius.

Befaler Frøkenen, at jeg skal gaae?

Abigael.

Endnu ikke; jeg maa først vinde Garnet til Ende.

Claus.

Tillader I, skal jeg . . .

Abigael.

Bevares, det er ingen Bestilling for en af Hans Majestæts Kammerjunkere. Jeg er desuden strax færdig.

Claus.

Hvor allerkjæreste det klæder Jer, at vinde det rosenrøde Garn med Eders hvide Fingre! Jeg kommer i Tanker om den Prindsesse i Fabelen, hvad var det nu hun hed . . . ?

Ambrosius.

Hr. Kammerjunkeren mener maaskee Ariadne?

Claus.

Jeg mener hende med Labyrinten og den lange Traad. Frøkenen veed nok, hvem jeg mener.

Abigael.

Ah, I ligner mig ved Prindsesse Ariadne? Det er saare smigrende.

Claus.

Ikke meer, end I fortjener, Mademoiselle!

Abigael.

Saa maa Monsieur Ambrosius altsaa være Prinds Theseus, eftersom han holder den anden Ende af Traaden i sin Haand. . . . Men hvem er saa Uhyret?

Claus.

Uhyret? (Abigael og Ambrosius lee.) Han kan spare sin Lystighed til han kommer ned i Borgstuen, imellem det andet Tyende. Giv mig Garnet!

Abigael.

Hr. Kammerjunker! I glemmer vist, at jeg er tilstede? Lad I kun Prinds Theseus beholde Garnet, jeg er vel tilfreds med hans Tjeneste.

Claus.

Hæ, Prinds Theseus! Nu, som I behager. Det undrer mig forresten aldeles ikke, at denne Person kan udrette sin Gjerning til Eders Tilfredshed; thi han maa jo fra Barndommen af være vant at omgaaes med Traad og Garn.

Ambrosius.

Hvorledes mener Hr. Kammerjunkeren?

Claus.

Efter hvad jeg har hørt, skal han jo være
Søn af en Bondeskræder?

Ambrosius.

Ganske vist; min Fader, som endnu er ilive,
er Skræder af Profession, og jeg skæmmes ingen-
lunde derover. Skræderiet er jo et nyttigt, ja i
visse Maader et menneskekjærligt Haandværk.

Claus.

Menneskekjærligt — hvad vil han sige dermed?

Ambrosius

(med Hentydning).

Jeg mener, at der er somme Folk, der skylder
Skræderen Alt, hvad de gjælder og gaaer for.

Abigaël (smilende).

Saamænd, I har ikke saa ganske Uret.

Ambrosius.

Desforuden er Skræderiet en ærværdig Haand-
tering; thi det er jo Vorherre selv, som er Mesteren
for alle Skrædere.

Claus.

Vorherre! Er han fuld eller gal?

Ambrosius.

Ingen af Delene, Hr. Kammerjunkere! Er
det kanske ikke Vorherre, som hvert Foraar

smykker den nøgne Jord og skjærer den en skøn Dragt af Blomster og grønne Blade? Giver han ikke Dyrene i Skoven nyt Løv og Fuglene under Himlen nye Fjedre? Har I glemt, hvad der staaer i Evangeliet, at det er ham, der klæder Lilierne paa Marken? Eller veed I ikke . . .

Claus

Ja, det er godt. Resten kan han beholde for sig selv eller bruge til en af sine Viser; jeg skjøtter ikke om Meer af den Tønde. (til Abigael :) Tillader I da nu, jeg udretter mit Ærind; thi siden vi ikke kan blive alene . . .

Abigael.

Haster det saa stærkt, at I ikke kan opsætte det et Øieblik?

Claus.

For mig haster det visselig, eftersom al min Lyksalighed dependerer deraf.

Abigael.

Bevares, hænger det saaledes sammen? Ja saa skynd Jer endelig at faae det sagt.

Claus.

Om et Par Dage er det Eders Faders Fødselsdag, og han har paa mine indstændige Bønner samtykket i, at vor Trolovelse ved denne Leilighed bliver declareret.

(Ambrosius gjør uvilkaarlig en Bevægelse.)

Abigaël.

Men pas dog paa, Monsieur Ambrosius! Der rykkede I jo Garnet over. — (til Claus:) Ih nei, hvad hører jeg? Saa det har min Fader samtykket i . . . paa Eders indstændige Bønner?

Claus.

Ja, dyrebare Abigaël, det var mit Ærind, at jeg skulde underrette Jer derom, saa I kan vel tænke, hvor presseret . . .

Abigaël

(med tilbageholdt Vrede).

Naa, saa det var Eders Ærind? I mener altsaa, at mit Samtykke kan I være foruden, naar I har min Faders?

Claus.

Eders Samtykke! Men allerkjæreste Frøken, I har jo ingen Tid sagt Nei dertil.

Abigaël

(heftig).

Har jeg kanskee nogen Tid sagt Ja? Har I Vidner paa min Mund, at jeg har givet Jer min Tro og mit Løfte?

Claus.

Vidner? Men *ma chère amie*, jeg beder Jer indstændig. Vi har jo været trolovede fra vi var ikke større end saa. I er jo dog den samme Abigaël og jeg den samme Claus, der blev fæstet til hinanden som Børn, med vore Forældres *consentement*.

Abigael.

Hvis I er den Samme, hvorfor gaaer I da ikke i Sløikjole og Faldehat, og har en Sølvbjælde hængende om Halsen?

Claus.

Sløikjole, Faldehat! Hvad vil I sige dermed?

Abigael.

Er I voxet ud af Eders Børneklæder, saa er jeg vel ogsaa voxet fra mine, tænker jeg. Og beiler I til min Haand, saa faaer I vel tage mig selv med paa Raad, Hr. Kammerjunker!

Claus.

Bevares, dyrebareste Abigael! I misforstaaer mig ganske og aldeles. Naar vi bliver ene To, skal jeg forklare Jer det Hele . . .

Ambrosius.

Har Frøkenen ikke Brug for min Tjeneste meer, saa tillader I vel, at jeg fjerner mig?

Abigael.

Ah, forlad mig, Monsieur Ambrosius! jeg glemte Jer reent . . . og mig selv med, troer jeg næsten. Ha, ha, ha! Jeg er ogsaa en Taabe, at jeg kan komme i Affect over saa Lidt. Men saaledes er jeg, det har jeg efter Papa . . . See saa, nu er det forbi, og Tak skal I have for Eders Umag!

Ambrosius.

Intet at takke for, det var kuns en ringe Tjeneste.

Claus.

Ah, *dieu soit béni!* Nu bégynnder Solen at skinne igjen, mærker jeg.

Abigael.

Aa ja, nu er den Sky dreven over. Men tag Jer ivare, at den ikke kommer igjen! . . . Bi lidt, Monsieur Ambrosius! I skal dog ikke gåae tomhændet. Her er den Rose, I fortalte mig om før . . . I kan jo kaste den bort, naar den er vissen.

Ambrosius.

Kaste den bort!

Abigael.

Eller gjemme den, ligesom I vil.

(Hun rækker ham Rosen.)

Ambrosius.

Jeg takker Eder, naadige Frøken!

Claus.

Men jeg da? Siden der er saa godt Kjøb paa Blomster, at . . . hm! . . . faaer jeg da ikke ogsaa et lidet Forsoningspant?

Abigael.

Aa jo, hvorfor ikke? (Søger imellem Planterne.)

See her, her er en Blomst for Jer, Junker Claus.

Claus.

Jeg siger tusind Tak . . . Hvad er det nu for en? Jeg kjender den saa godt, men jeg kan ikke komme paa Navnet.

Abigaël (smilende).

Navnet . . . ja, det maa I spørge Monsieur Ambrosius om, det er hans Videnskab.

Ambrosius (ligeledes).

Paa Latin kaldes den: *Linaria*.

Claus.

Paa Latin! Kan han ikke sige, hvad den hedder paa Dansk?

Ambrosius.

Jo, Hr. Kammerjunker, paa Dansk hedder den: Torskemund.

(Abigaël leende ud til Venstre. Ambrosius ligeledes i Baggrunden.)

• Claus

(betragter Blomsten med et tvivlsomt Udtryk).

»Torskemund?« (Pludselig gaaer der et Lys op for ham, han kaster den i Gulvet og udbryder forbittret:) Torskemund!

(Tæppet falder hurtig.)

TREDIE AKT.

Kabinet, som i anden Akts femte Scene.

FØRSTE SCENE.

Abigael. Bodil.

Abigael

(betragtende sig i et Haandspeil).

Jeg veed ikke, hvordan du har brugt dine Fingre imorges, Bodil! Min Frisure sidder jo heelt forkeert.

Bodil.

Frøkenen var saa utaalmodig og kunde ikke blive tidsnok færdig.

Abigael.

Bring mig de Krøller i Orden, og fæst saa en Blomst her paa Siden. Du kan tage en af Roserne der, de er friske nok endnu.

(Hun sætter sig, Bodil pynter hende).

Bodil.

Venter Frøkenen Fremmede?

: Abigael.

Fremmede? Nei, jeg venter ingen Andre
end Monsieur Ambrosius.

Bodil.

Er det kanskee for hans Skyld, I vil have
Blomst i Haaret?

Abigael.

For Skriverens? Hvad vil du sige dermed?

Bodil.

Jeg meente, at . . . Frøkenen maa ikke blive
vred; men I veed, han er Hans Lauritsens Ven,
og jeg har Ynk af at tænke paa, hvad der vilde
skee, hvis Frøkenen gjorde Alvor af Eders Spøg;
det kunde komme ham dyrt til at staae.

Abigael.

Dyrt til at staae? Det er en mørk Tale,
jeg forstaaer ikké, hvad du mener.

Bodil.

Jeg mener, om han nu virkelig fæstede sit
Sind til Jer i Kjærlighed.

Abigael.

Naa ja, hvad saa? Det var vel ikke det
daarligste Valg, han kunde gjøre.

Bodil.

Ja men ægte ham, det kan I jo dog ikke.

Abigael

(med en Bevægelse).

Ægte ham! Er du galen, Pige? Har du nogen Tid hørt, at en adelig Frøken ægtede en Skriverkarl?

Bodil.

Hørt derom har jeg vel, men . . .

Abigael.

Ja saa, det veed jeg Intet af. Kan hænde der har været Den, som var saa lidet ærekjær. Men aldrig agter jeg at sætte en Gaasefjer i mit Adelsskjold — det kan du forlade dig paa!

Bodil.

Om han nu endda faldt paa den Tanke, Frøken, over al den Venlighed, I viser ham?

Abigael.

Saa var han jo ikke bedre værd, end at spærres inde i en Daarekiste.

Bodil.

Forlad mig, naadige Frøken! men nu er det mig, som ikke forstaaer, hvad I mener. Jeg er kun simpelt lært, veed I nok, og jeg skjønner ikke rigtig, hvad Tanker I egentlig har.

Abigael

(betragtede sig i Speilet).

Hvad Tanker jeg har? . . . Sæt mig den Blomst noget høiere op! . . . Hvad Tanker jeg har? . . . Jeg har de Tanker at vise dig, at din

Kjærestes Ven er bagt af samme Deig, som andre Mandfolk. Hvilke Tanker skulde jeg vel ellers have?

Bodil.

Men det var jo dog kun Eders Skjemt med det Væddemaal, ikke sandt Frøken? Jeg tilstaaer saa gjerne, at jeg har tabt, naar I blot . . .

Abigael (heftig).

Men det har du jo netop ikke . . . ikke endnu mener jeg . . . Au, du stikker mig! Hvor du er klodset paa Fingrene idag! Saa, lad det nu være nok! Hvad stod der saa i Brevet fra Hans Lauritsen?

Bodil.

Han skriver, Attestatsen er forbi, og jeg kan vente hans Besøg hver Dag. Han har et godt Tilbud at gjøre Ambrosius.

Abigael.

Et Tilbud. . . hvorom?

Bodil.

Ja, det nævner han ikke.

Abigael.

Skulde det være om en anden Plads?

Bodil.

Gid det var saa vel . . . for hans Hjertefreds Skyld.

Abigael.

Saa, begynder du nu igjen at lamentere? Altid gjør du en Elefant af en Myg. Hjertefred! Troer du, jeg vilde spille noget Menne-skes Hjertefred, om jeg kunde?

Bodil.

Ikke med Eders rette Villie, naadige Frøken! Men . . . ja, I faaer holde mig tilgode, at jeg siger det . . . jeg troer ikke, Eders eget Hjerte er saaledes beskaffent, at I skjønner Alt, hvad der gaaer for sig i Andres.

Abigael.

Mit Hjerte . . . hvad veed du om det? Den Bog har hverken du eller Nogen læst til Ende.

Bodil.

Kanskee I selv ikke heller.

Abigael.

Kan saa være, at der er Blade, jeg ikke har læst endnu. Men hvad jeg skjønner og veed af Erfaring, det er, at man kan bøie en Mand som en Pilevaand, og naar man slipper ham, staaer han lige rank og svai endda. Mændene tækkes man gjennem Øiet, skal jeg sige dig, og der er lang Vei fra Øie til Hjerte.

Bodil.

Ikke saa lang endda, naadige Frøken! Kjærlighed er som Taaren, hedder det for et gammelt Ord; den begynder i Øiet og falder i Barmen.

Abigael.

Som Taaren? Det var et underligt Ord. Hvad har Kjærlighed med Taarer at skaffe?
(med let Spot.) Jeg tænkte, den var idel Fryd og Herlighed, efter hvad du har fortalt om dig og din Fæstemand.

Bodil.

Tilvisse, naar det er To, som elske hinanden lige trofast.

Abigael.

Men ikke, naar det kuns er den Ene, som . . . ? Saamænd, det kan være, du har Ret; jeg skal tænke derover. — Veed du, om min Fader kommer hjem til Middag?

Bodil.

Det troer jeg knap; den naadige Herre er til Hestemarked og har taget Ridefogden med. Han vil nok købe Stadsheste til den nye Karosse, har jeg hørt.

Abigael.

Til den nye Karosse? Mener du . . .

Bodil.

Den, som hører til Frøkenens Brudestyr.

Abigael.

Naa, den. Ja, saa er det godt, saa kan du gaae, Bodil; jeg har ikke Brug for dig længere.
(Bodil ud i Baggrunden.) . . . Saa nu bliver altsaa Hestene kjøbt, og en Dag bliver der spændt for og

Vogndøren lukket op, Jørgen Tjener slaaer Trinnet ned, Papa siger Farvel, og saa ager Abigaël til Kjøbenhavn i Følge med . . . Aa ja, hvorfor ikke? . . . Hvorfor ikke? Men om En nu spurgte, hvorfor? hvad skulde jeg da svare? Det er sært nok, men det er aldrig faldet mig ind, at Nogen kunde spørge, hvorfor? . . . Ja, hvorfor gifter man sig? Fordi Ens Frænder har bestemt det saa? Eller fordi alle Andre gjør det? Der er dog Somme, der aldrig gifter sig . . . ja, dem er der vel Ingen, der vil ha'e. — Af Kjærlighed, vilde nu Bodil sige . . . den, som begynder i Øiet og synker i Barmen. Saamænd, ifald man kjendte den. — Skulde det mon være sandt, at Kjærlighed kan forstyrre Ens Hjertefred? . . . Aa pyt! . . . Men om den nu alligevel kunde? . . . Nei, saa hellere Hestene for Karossen og afsted til Kjøbenhavn!

ANDEN SCENE.

Abigaël. Geheimeraadinden.

Geheimeraadinden

(kigger ind ad Døren til Venstre.)

Er den naadige Frøken alene?

Abigaël (neier).

Til den naadige Frues Befaling.

Geheimeraadinden (ind).

Hvad mener du, mit hjerte Barn! jeg har igjen faaet Brev fra Oberhofmesterinden. Hun

har den Godhed at lade mig vide, at Fru Christense Kaas agter at sælge sin Gaard næstved Helliggjæstes Kirke. Din Fader har oftere talt om at købe sig en Eiendomsgaard i Staden, hvor kan kunde tage ind nogle Maaneder om Vinteren. Og den Gaard ligger bekvemt, ikke langt fra Slottet og har to Leiligheder. I den ene kunde han boe, og i den anden . . .

Abigael.

I selv?

Geheimeraadinden.

Nei Barn, den er altfor stor til mig. Jeg kjender den. Deilige Stuer, syv Alen høie, med prægtige Malerier paa Væggene og svævende Basun-Engle oppe under Loftet. Jeg mindes godt, jeg har været der i min første Ungdom til Dands og Assemblée. Hvad mener du om at boe i sligt et stateligt Huus?

Abigael.

Saamænd, det kunde være artigt nok.

Geheimeraadinden.

Naar det blev smukt udstyret med Mobilier og andet Huusgeraad?

Abigael.

Ja, det maatte der jo til, skulde det see ud efter noget.

Geheimeraadinden.

Og Silkegardiner i Vinduerne. Hvilke Kulører lider du bedst?

Abigael.

Jeg? Aa, Rødt og Gult, tænker jeg; det er de mest levende.

Geheimeraadinden.

De tager sig ogsaa kjønnest ud fra Gaden, naar der skinner Lys igjennem dem i de mørke Vinteraftener. Saa staaer de Forbigaaende stille paa Fortovet og seer paa Karosserne, som kommer kjørende — prægtige Vogne med gallonerede Lakaier — kanske somme med Løbere foran.

Abigael.

Med Løbere, siger I?

Geheimeraadinden.

Ja, naar de kongelige Herskaber viser Huset den Ære. Saa bliver der Stimmel paa Gaden af Tilskuere, kan du troe. Alle staaer de med Hattene i Haanden og speider efter de oplyste Vinduer, og den Ene hvisker til den Anden: Iaften er der fornem Forsamling hos de unge Folk.

Abigael.

Hvilke unge Folk?

Geheimeraadinden.

Aa, din Strik! du veed jo godt, hvem jeg mener. Hos dig og Claus naturligviis.

Abigael.

Naa, det er os, som gjør Selskab. Eders Naade seer frem i Tiden.

Geheimeraadinden.

Ikke saa langt, haaber jeg . . vel?

Abigael.

Ja, hvem kan vide?

Geheimeraadinden.

Hvor langt der er til Vinteren? Det er da let nok at regne, siden det er Mikkelsdag imorgen.

Abigael.

Men det kunde jo være, Vinteren kom seent, eller at det slet ikke blev Vinter, ligesom forleden Aar, da vi havde Violer ved Juletid og Ribsbuskene begyndte at grønnes i Januari.

Geheimeraadinden.

Hør nu, Abigael, lad os tale et fornuftigt Ord sammen. Kom hid og sæt dig hos mig. Jeg lægger vel ikke stor Vægt paa, at du og Claus blev fæstet til hinanden som Børn; thi Meget kan forandres med Tiden, og det er ikke enhver Kvist, der bliver et Træ af. Men nu er I dog voxet op med den Tanke, og du kjender min Søn saa vel, at du veed, baade hvad han har og hvad han mangler; thi han gjør saa vist ingen Røverkule af sit Hjerte. Kanskee kjender han ikke dig fuldt saa nøie; men som han kjender dig, har han stor Estime og Tilbøielighed for dig, og bliver han din Husbond, vil han bære dig paa Hænder.

Abigael.

Om jeg kuns ikke bliver ham for tung?

Geheimeraadinden.

Kjærlighed gi'er Kræfter og gjør Alting let.

Abigael.

Ja . . . Kjærlighed.

Geheimeraadinden.

Tvivler du om, at han bærer Kjærlighed til dig?

Abigael.

Han? . . . Aa nei, det gjør han vel, paa sin Viis.

Geheimeraadinden.

Tilvisse; det kan du slaae tilvæds om, naar det skal være.

Abigael.

Tilvæds! . . . Nei, jeg har slaaet nok tilvæds . . . kanskee for meget.

Geheimeraadinden.

Hvad mener du?

Abigael.

Intet videre. Men hvad er Eders Naades Mening med alt dette?

Geheimeraadinden.

Det er, at der nu bør tages endelig Beslutning i denne Sag. Din Fader har bestemt . . . hvis det ellers er dig til Villie, at din Trolovelse skal celebreres paa hans Fødselsdag.

Abigael.

Det veed jeg, Eders Søn har sagt mig det.

Geheimeraadinden.

Men ikke paa den rette Maade. Du havde Aarsag til at vredes; thi det var ingen Befaling, men et Ønske.

Abigael (smilende).

Jeg kjender nok Papas Ønsker, de banker ikke paa Døren, de gaaer lige ind i Stuen.

Geheimeraadinden.

Claus har ikke des mindre græmmet sig derover, og nu frygter han . . .

Abigael.

For hvad?

Geheimeraadinden.

For at du skal regne ham det til Onde og skyde Jaordet ud.

Abigael.

Hm, skal det være, kan det jo skee lige saa godt nu som siden.

Geheimeraadinden.

Altsaa samtykker du?

Abigael.

Vi kan jo tales ved derom. Jeg beder Eders Naade undskylde mig, men det er nu min Syngetid, og jeg venter Monsieur Ambrosius hvert Øieblik.

Geheimeraadinden

(afsides).

Skriveren! (høit.) Nei, nei, mit kjæreste Barn! lad mig nu ikke gaae bort med halv Besked. Vil du gjøre os alle den store Glæde, saa lād det blive afgjort med det samme.

Abigael.

Nu vel da . . . som I vil; for mig gjerne.

Geheimeraadinden.

Der væltede du en Steen fra mit Hjerte. Lad mig embrassere dig, min allerkjæreste Datter; thi det kan jeg nu altsaa kalde dig. Jeg vil strax skrive til Oberhofmesterinden, for at melde hende den glædelige Begivenhed og lade hende vide, at vi ventelig kjøber Fru Christenses Gaard. Jeg siger vi, for nu er vi jo saa godt som een Familie. — Og hør, *à propos* om Skriveren. Var det ikke rettest, du nu hørte op med den Information? Du faaer jo saa meget at tage vare paa, og desuden, naar du kommer til Kjøbenhavn, kan du jo lade dig instruere af Stadens første Syngemestere . . . ja, om du saa vil, af Hs. Majestæts egen Capellmeister og Hofcantor, som informerer de kongelige Børn.

Abigael.

I mener, jeg skulde høre op at synge med Monsieur Ambrosius? Aa ja, kan hænde, det var det bedste.

Geheimeraadinden.

Ja ikke sandt? Du er saa fornuftig og føielig idag, min hjerte Abigael, at jeg er ganske charmeret i dig. Hvor den Rose klæder dig smukt!

Abigael.

Ikke sandt, den er kjøn endnu? Og den har dog staaet i Vand Natten over.

Geheimeraadinden.

Du skulde sige ham det idag — Skriveren, mener jeg, at han ikke har nødig at indfinde sig tiere. Du behøver jo ikke at lade ham vide, hvorfor . . . det er ikke engang convenabelt.

Abigael.

Hvorfor . . . nei, det behøves ikke.

Geheimeraadinden.

Jeg vil imens gaae ind og skrive Brevet til Oberhofmesterinden, og paa Veien vil jeg overraske Claus — din Claus — med den lykkelige Tidende. Det banker . . . det er formodentlig Skriveren. *Adieu, ma chère! Au revoir!*

(Hun gaaer ud til Venstre.)

TREDIE SCENE.

Abigael. Ambrosius.

Abigael.

Kom ind!

Ambrosius

(fra Baggrunden).

Her er jeg, efter Frøkenens Befaling. Jeg veed nu ikke, om Frøkenen vil musicere, eller kanskee hellere sanke Planter, som igaar. Himlen er høi og klar, og Luften skikkelig varm for Mikkelstdags Aften at være.

Abigael.

Ingen af Delene, Monsieur Ambrosius.

Ambrosius.

Ingen af Delene! Er Frøkenen da ikke vel?

Abigael.

Jo, der fattes mig Intet; men jeg har Meget at forrette i Huset, og denne Pude skulde ogsaa baldyres færdig. Min Fader skal have den til Fødselsdagsgave.

Ambrosius.

Saa har Frøkenen kanskee heller ikke Stunder i Morgen?

Abigael.

Nei, heller ikke i Morgen.

Ambrosius.

Men i Overmorgen?

Abigael.

Nei, ikke for det første . . . ikke før Fødselsdagen er omme.

Ambrosius.

Ikke før!

Abigael.

Der er jo kun tre Dage til.

Ambrosius.

Tre Dage, det er jo en Evighed.

Abigael (smilende).

Det er da allenfals en af de smaa.

Ambrosius.

I tre Dage skabtes jo hele Jorden med alle dens Træer og Urter. Sæt nu, de visnede alle igjen paa den tredie Dag, saa Jorden blev øde og tom. Saa kom jeg jo aldrig til at plukke Blomster med Frøkenen meer.

Abigael.

Paa den tredie Dag . . . paa min Faders Fødselsdag! Det var en underlig Tale. Hvorfor skulde Blomsterne just visne paa den Dag?

Ambrosius.

Aa, jeg veed ikke selv; det var kun et Indfald, jeg fik, som saa mange andre. Nei, I har Ret, hvorfor skulde de just visne paa den Dag? Det pleier jo at vare en Stund, inden Vinteren kommer. Man kan faae smukke Høstdage endnu . . . men Sommertiden er da forbi. — Ja, saa vil jeg vente, til Frøkenen igjen lader mig kalde . . . om det skeer nogentid.

Abigael.

Om det skeer . . hvad vil I sige dermed?
I er mig saa synderlig idag, Monsieur Ambrosius,
ikke som I pleier. Er der gaaet Jer Noget
imod? Naa, hvorfor svarer I mig ikke?

Ambrosius.

Fordi Frøkenen sagtens vil lee mig ud og
tænke, jeg er for gammel til slig Barnagtighed.
Men da jeg imorges stod op og saae, at Rosen-
knoppen — den, Frøkenen skjænkede mig igaar,
allerede var ganske bleg og vissen, saa . . . ja,
saa blev jeg noget tungsindig tilmode, og det
er ligesom det sad mig i Kroppen endnu. Men
det var jo en Taabelighed, for jeg vidste jo
forud, at saadan en Blomst ikke kan vare evig.
Og Frøkenen har vel Aarsag til at lee.

Abigael.

Jeg leer ikke.

Ambrosius.

Gjør I ikke! Kan I da forstaae, at det
smertede mig?

Abigael.

Aa ja, jeg lider heller ikke at see Blomster
visne. Saa kastede I den vel bort?

Ambrosius.

Nei.

Abigael.

Hvad gjorde I da med den?

Ambrosius.

Jeg . . .

Abigael.

Naa?

Ambrosius.

Jeg digtede en liden Grav-Skrift over den, og saa gjemte jeg den.

Abigael.

En Grav- Skrift? Den maa I lade mig høre.

Ambrosius.

Ak, naadige Frøken, det er kuns en simpel Vise; den flød mig saadan i Pennen af sig selv.

Abigael.

Af sig selv, siger I? Jeg meente, det var en Konst at gjøre Vers?

Ambrosius.

Ja, rigtige Vers, som Biskop Kingo og Magister Falster og andre store Digtere; men ikke saadanne Viser, som jeg laver. De voxer op af sig selv ligesom Græs paa Marken. Men det gaaer ogsaa med dem som med Græsset; idag blomstrer de, imorgen kastes de paa Ilden.

Abigael.

Voxer de op — ja, hvordan mener I? Som nu for Exempel den Vise, I der taler om. Hvordan gik det til, at den »flød Jer i Pennen«, som I kalder det?

Ambrosius.

Det gik saaledes til, at jeg sad og saae paa Blomsten og tænkte, hvor skøn den havde været og hvor stor Glæde den havde forskaffet mig. Og saa kom jeg til at tænke paa, hvor kort den havde levet, og hvor hurtig alt det Skjønne forgaaer, og . . . ja, saa gik det med mig ligesom jeg fortalte Jer igaar om den samme Rose, at der kom en underlig, frydfuld og smertelig Trang over mig til at lukke mit Inderste op og udtale, hvad der rørte sig derinde. Og alt som jeg betragtede den døde Blomst, var det ligesom den blev levende igjen indeni mig og voxede og voxede . . . og saa sprang Visen ud. Saadan gik det til, om I ellers forstaaer mig, thi det er ikke saa lige at forklare Sligt.

Abigael.

Jeg troer nok, jeg har forstaaet Jer. Men Visen? Det var dog mig, som gav Jer Rosen, saa faaer I vel give mig Visen til Gjengjæld.

Ambrosius.

Ja, den er Skam ikke værd at gjøre sig kostbar for. Jeg kan sige den for Jer, om I lyster; thi jeg har den opskreven her hos mig.

(Han tager et Papir op af Lommen og læser følgende Digt:)

»Du deilig Rosenknop,
Lad mig dig ret betragte
Og paa den Skjønhed agte,
Som meer end Konst og Pragt
Er i dit Bæger lagt.«

»Du deilig Rosenknop,
Hvis Blade gjør saa mange
Smaa Labyrinters Gange
Og dufte Luften op,
Du deilig Rosenknop!«

»Du deilig Rosenknop!
Igaar sad du med Glæde
Smukt paa dit Tornesæde;
Men du blev brudt, og see,
Idag du visnede.«

»Du deilig Rosenknop,
Din friske Farve svinder,
Dit matte Rødt mig minder,
At Herlighed forgaaer
Og Skjønhed Ende faaer.«

»Du deilig Rosenknop,
Naturens Mesterstykke!
Ak, hvor er nu dit Smykke?
Igaar du blomstrede,
Idag du visnede!«

Abigael.

Vil I skjænke mig den Opskrift?

Àmbrosius.

Gjerne, hvis Frøkenen vil værdiges at modtage den. Havde jeg tænkt paa det, skulde jeg haver gjort mig Umag, saa var Visen kanskee bleven kjønnere.

Abigael.

Det er et Spørgsmaal. For mig er den kjøn nok.

Ambrosius.

Nei, det er den visselig ikke. Ingen Vise kan være kjøn nok for Jer, naadige Frøken!

Abigael.

Giv mig den saa! Jeg har ikke Stunder at tøve længere.

Ambrosius

(rækker hende Digtet).

Her er den . . . men, min Gud! I har Taarer i Øinene! Jeg har dog vel aldrig krænket Jer med noget Ord?

Abigael.

Vist ikke . . . Farvel!

Ambrosius.

For Guds Skyld, naadige Frøken, gaa ikke saaledes bort! Har jeg været for dristig i min Tale, eller er jeg paa nogen Viis gaaen Eder for nær, saa beder jeg bønlig, at I vil tilgive mig. Jeg kan ikke bære Eders Vrede.

Abigael.

Jeg er ikke vred, siger jeg . . . hvad skulde jeg vredes for?

Ambrosius.

Er I da bedrøvet?

Abigael.

Ikke heller. Jeg veed ikke, hvad der kom mig paa med Eet. Men ved at høre Eders

Vise var det ligesom der blev draget et Tæppe til Side foran mig, saa jeg fik Udsigt til en anden Verden, der var skjønnere end denne, og som jeg ikke før havde Kundskab om.

Ambrosius.

Og det var Visen . . . min Vise, som voldte dette?

Abigael.

Det maa det vel have været. Men det er jo Daarskab og Indbildning Altsammen.

Ambrosius.

Nei, naadige Frøken, det er det visselig ikke! Thi paa selvsamme Viis gik det mig, da jeg digtede Sangen. Der er en Verden til udenfor denne — om det er Himmerig og det evige Liv eller Paradisets Have, det veed jeg ikke; men lysere og herligere er den, end den skjønneste Sommerdag her paa Jorden. Og mangel en Gang, naar det var mørkest omkring mig, har jeg pludselig haft en Fornemmelse, som der trak en Sky fra Solen, og saa har den livsalige Verden ligget foran mig som et Syn og kastet sin straalende Glands heelt ind i mit fattige Kammer. Men altid var jeg alene, naar jeg saae den, og Ingen forstod mig, naar jeg talte derom. Nu veed jeg, at I forstaaer mig, I, som selv er skjønnere og herligere end Alt, hvad jeg har seet eller drømt om!

Abigael

(med tilkæmpet Ro).

Agt paa, hvad I siger, Monsieur Ambrosius!
I taler over Jer.

Ambrosius.

I har Ret, naadige Frøken! Jeg taler over
mig . . . tilgiv min Dristighed . . jeg glemte
reent mig selv . . jeg blev saa forunderlig glad!
Den Glæde vil I dog aldrig berøve mig?

Abigael.

Kan I glædes over saa Lidt, skal det være
Jer vel undt. Jeg hører Nogen komme. Hav
Tak for Visen og for Alt, hvad I har lært mig,
baade Musik og andre Ting. Farvel . . . til vi
sees igjen.

Ambrosius.

Naar de trende Dage er forbi?

Abigael.

Kanskee. Hvis ikke Urter og Blomster til
den Tid er visnet, som I forhen sagde.

Ambrosius (med Liv).

Nei, naadige Frøken! Nu troer jeg ikke
længer, at de visner!

Abigael.

Farvell

(Hun rækker ham Haanden, som han kysser; i det Samme kommer
Junker Claus ind fra Baggrunden).

FJERDE SCENE.

Abigael. Junker Claus.

Claus.

Ah, mille pardons, hvis jeg kommer til Uleilighed! *En tête à tête* . . . ?

Abigael.

Som nu er forbi.

(Ambrosius ud i Baggrunden.)

Claus (afsides).

Igjen denne Skriver! (høit.) Jeg er saa lyk-salig, saa lyksalig! Mama har fortalt mig, at I har samtykket i . . .

Abigael.

At gjøre min Fader til Villie . . . ja, jeg har samtykket.

Claus.

Og mig til Glæde, ikke sandt? Det har I da ogsaa havt lidt i Eders Tænker . . . ikke?

Abigael (adspreedt).

Hvorledes . . ? Jo, jo vist.

Claus (afsiges).

Hun er saa besynderlig distrahit, synes mig. (høit.) Mama har allerede skrevet til Oberhofmesterinden; om et Par Dage vil det være bekjendt ved Hove.

Abigael (som før).

Allerede?

Claus.

Allerede! . . . Ja, Posten bruger ikke meer end to Dage for at naae Kjøbenhavn. Og er den glædelige Nyhed først indenfor Slotsporten, saa farer den som en Løbeild gennem alle Gemakkerne. Der bliver en Spørgen og en Hvisken . . . aa, jeg kjender det. Er hun ung? Er hun smuk? Er hun høi? Er hun lille? Har hun sorte Øine eller blaa Øine . . ?

Abigael (som før).

Hvem mener I?

Claus.

Hvem jeg mener? (afsides.) Det er da ganske mærkværdigt, saa distrait hun er. (høit.) Jeg mener naturligvis Jer selv, elskværdigste Abigael.

Abigael (opvaagnende).

Mig? . . Naa, ja naturligviis. Undskyld, jeg havde ikke Tankerne med mig.

Claus.

Nei, I er en Smule distrait idag . . og lidt bevæget troer jeg. *Mon dieu*, Eders smukke Øine er jo ganske røde! Er der gaaet Jer Noget imod? Eller har I tænkt paa Noget, som har afficeret Jer?

Abigael.

Tanker er toldfrie, Junker Claus! . . . Forlad mig, at jeg nu maa gaae, men jeg har ogsaa et

Brev at skrive, som Posten skal have med. Vi sees ved Middagsbordet.

(Hun neier og gaaer ud til Venstre.)

Claus (alene).

Hvad i al Verden betyder dette? Skriverdrengen kysser hende paa Haanden, hun er ganske bevæget og seer ud, som hun havde grædt. Skulde Mama virkelig have Ret? . . . Aa, det er umuligt! Og desuden har hun jo nu samtykket i, at Trolovelsen bliver celebreret. Men ikke desto mindre . . . den Skriverdreng er mig uhehagelig . . . han generer mig. Jo meer jeg tænker paa den Situation, jeg traf dem i . . . *Sapristi! Il faut le mettre à la porte, ce monsieur!* Vidste jeg bare, hvordan jeg skulde gribe det an.

FEMTE SCENE.

Junker Claus. Jørgen (fra Baggrunden).

Claus.

Ah, er du der, Jørgen! Du kommer meget *à propos*.

Jørgen.

Hvad Tid befaler Hr. Kammerjunkeren at ride?

Claus.

Jeg rider ikke i Formiddag, jeg er occuperet. Henad Aften rider jeg kanskee Baronens imøde. Hør Jørgen, kom lidt herhen! Geheimeraadinden har talt med dig igaar?

Jørgen.

Ja, hun har saa, Hr. Kammerjunker! Og i Forgaars ogsaa.

Claus.

Men igaar talte hun med dig om ham . .
Skriveren her paa Gaarden.

Jørgen.

Om Skriveren? Ja, det er godt muligt; det troer jeg næsten ogsaa, Hendes Naade gjorde.

Claus.

Jo vist, hun har fortalt mig det Altsammen, baade hvad hun spurgte dig om, og hvad du berettede hende. Jeg er ganske *au fait* med Situationen.

Jørgen.

Hvad er Hr. Kammerjunken?

Claus.

Jeg veed Besked, mener jeg. Hør Jørgen!

Jørgen.

Hr. Kammerjunker!

Claus.

Du maa skaffe mig den Karl fra Halsen.

Jørgen.

Skriverkarlen?

Claus.

Ja vist. Det er en uforskammet Personnage, som trænger sig ind allevegne og . . og . .
kort sagt, han generer mig.

Jørgen.

Saa er Hr. Kammerjunkeren nok ikke den Eneste, han sjenerer. Men . . hvordan skulde jeg bære mig ad med at skaffe ham af Veien? Han er jo svært i Kridthuset hos Baronen . . . og hos den naadige Frøken ogsaa.

Claus.

Det er netop det, jeg ikke finder passende.

Jørgen.

Aa nei saamænd. Men saa kunde Hr. Kammerjunkeren jo bare lade et Ord falde til Frøkenen derom.

Claus.

Ganske vist, men . . . det vilde afficere hende. Hun har naturligviis ikke tænkt paa, at der kunde være noget Stødende deri; hun er saa god, saa nedladende. Nei, jeg præfererer, at han kommer væk, aldeles væk!

Jørgen.

Ja, bedre er altid bedre. Naar han bare ikke sad saa fast i Sadlen, Hr. Kammerjunker!

Claus.

Men du er jo et forslagent Hoved, Jørgen; kan du ikke paa en eller anden Maade faae ham . . .

Jørgen.

Til at tabe Stigbøilerne? Jo . . jeg har jo nok tænkt paa det.

Claus.

Hvad har du tænkt paa? Du skal ikke gjøre det omsonst, Jørgen! Jeg lover dig en god Douceur for din Uleilighed ... ikke strax, men naar jeg har holdt Bryllup. Hvad er det saa, du har tænkt paa?

Jørgen.

Jeg har tænkt, at man muligens kunde faae ham til at forløbe sig ved en eller anden Leilighed, saa Baronnen blev vred og jog ham paa Porten.

Claus.

En eller anden Leilighed! Ja, det er godt nok, men det kan vare længe.

Jørgen.

Ikke saa længe endda, Hr. Kammerjunker! Den naadige Herre er svært hidsig af sig, som Hr. Kammerjunkenen kanskee har observeret, og Skriveren ta'er nu ikke saa nøie vare paa sin Mund ... især naar han har Noget i Ho'edet.

Claus.

Drikker han?

Jørgen.

Ikke til Overmaal, Hr. Kammerjunker! Men han holder nok af en Flaske god Viin eller to ... og han taaler ikke Meget.

Claus.

Naa, og saa mener du ...?

Jørgen.

Jeg mener, man kunde kanskee hjælpe lidt til. Om tre Dage er det Naadigherrens Fødselsdag, saa kommer der Fremmede paa Gaarden, og paa den Dag bliver Tyendet ogsaa trakteret. Før Skriveren og nogle Fleer bliver der dækket aparte ved Siden af Borgstuen . . . og der pleier ikke at blive sparet paa Drikkevarer. See, ved den Leilighed tænker jeg nok, man kunde faae ham overstadig, for baade Ridefogden og Degnen har et godt Øie til ham, og naar man gav dem et lille Vink . . .

Claus.

Ja, hvad hjælper de Anstalter til? Saa gaaer han over i sit Kammer og sover Rusen ud.

Jørgen.

Hvis han faaer Lov, Hr. Kammerjunker! Men sæt nu, den naadige Herre skikker Bud efter ham og befaler, at han skal divertere Selskabet med Sang og Spil?

Claus.

Oho! Jeg begynder at forstaae dig. *Très bien*, det er meget godt udtænkt . . . meget godt! Men . . . dersom Baronens nu ikke sender Bud efter ham?

Jørgen.

Ja men det gjør han bestemt, Hr. Kammerjunker!

Claus.

Hvor kan du vide det saa sikkert?

Jørgen.

Jo, for det sørger Hr. Kammerjunkereren for.

Claus.

Ah, du mener, at jeg . . .

Jørgen.

Og den naadige Frue . . .

Claus.

Vi skulde foreslaae Baroneren det?

Jørgen.

Ja, men ikke før efter Maaltidet, for saa er Herren ved godt Lune . . . og saa er Skriveren kanskee ogsaa bedre oplagt.

Claus.

Og saa troer du, at Skriveren . . .

Jørgen.

Kunde forløbe sig . . . jo, det tænker jeg nok, naar der bliver pirret lidt ved ham.

Claus.

Godt. Altsaa paa Baronens Fødselsdag sørger du for . . .

Jørgen.

At Skriveren faaer god Beværtning? Jo, det kan Hr. Kammerjunkereren forlade sig paa.

Claus.

Det Andet skal jeg nok besørge.

Jørgen.

Men nu maa Hr. Kammerjunkerens da endelig ikke lade det komme ud før Tiden.

Claus.

Jeg? Du kan være ganske rolig, min gode Jørgen! jeg er Diplomat. Naar man har været sex Maaneder *Secrétaire intime* hos Hs. Majestæts *Envoyé* i Paris, saa forstaaer man at behandle en Affaire delikat. Seer du . . nu gaaer du ud ad den Dør, og jeg . . jeg gaaer ud ad den . . forstaaer du? Saa er der Ingen, som veed, hvad vi to har talt om.

Jørgen.

Nei, det er der ikke, Hr. Kammerjunker! det er sikkert.

(De gaae hver ud ad sin Dør.)

Skuepladsen forandres til:

Ambrosius's Kammer. Dør ved Siden og i Baggrunden. Simple Meubler.

SJETTE SCENE.

Hans Lauritsen. Bodil.

Hans Lauritsen

(i Baggrundsdøren.)

Nei, her er heller Ingen.

(han træder ind, Bodil følger.)

Bodil.

Saa kommer han nok strax. Han kan ikke være langt borte, for her ligger hans Hat . . . og Luthen, den pleier han ogsaa at tage med, naar han spadserer. Han er ventelig ovre i Skriverstuen, siden han ikke var i Bibliotheket.

Hans Lauritsen.

Saameget bedre, saa kan vi endnu tale et Ord sammen i Eenrum, før jeg reiser videre.

Bodil.

Men at I ogsaa bliver her saa kort, Hans Lauritsen! Det er jo knap et Par Timer siden I kom hid, og nu vil I allerede afsted?

Hans Lauritsen.

I veed jo Aarsagen, Bodil, at min Fader er gammel og længes efter mig. Nu, da jeg lykkelig har overstaaet Attestatsen, har han ikke Ro paa sig, før han seer mig paa den samme Prædikestol, hvor han i tredive Aar har forkyndt Guds Ord for Menigheden.

Bodil.

Saa bliver I da nu rigtig hans Capellan?

Hans Lauritsen.

Det gjør jeg, og med Guds Hjælp kanskee ogsaa hans Eftermand engang. Men han har maget det saa, at vi ikke behøver at vente paa hans Død for at komme sammen. Saa længe

han lever, deler han Bolig og Indkomster med mig, og hvad der siden skal skee, det raader Vorherre for.

Bodil.

Nei, for den Glæde, det skal være at boe under Tag med Jer, min kjæreste Ven! Tro mig, jeg skal blive Jer en trofast Hustru og Eders Forældre en kjærlig Datter, om jeg maa have Lykke dertil, som jeg har Villie. Nu har jeg kun eet Ønske tilbage . . .

Hans Lauritsen.

Og det er?

Bodil.

At Eders Ungdomsven Ambrosius kunde blive Degn samme Sted; thi her er ikke godt for ham at være.

Hans Lauritsen.

Det slog I alt paa for lidt siden, Bodil! Hvad mener I dermed? Er her Nogen paa Gaarden, som ikke vil ham vel?

Bodil.

Jeg veed ikke, hvad jeg skal sige. Han har visselig Misundere, men det fik være det samme, naar blot . . .

Hans Lauritsen.

Naar blot?

Bodil.

Mig tykkes, den naadige Frøken driver et underligt Spil med ham, som jeg ikke forstaaer mig paa.

Hans Lauritsen.

Hvorledes det?

Bodil.

Hun har moret sig med at drage ham til sig, og det kunde let hænde, han fæstede sit Sind stærkere til hende, end godt var.

Hans Lauritsen.

Skulde det være muligt?

Bodil.

Ja, jeg er kun lidet klog paa saadanne Ting. Jeg kjender kuns een Slags Kjærlighed, det er den, jeg bærer til Jer, Hans Lauritsen; men det har jeg da hørt sige, at der er den Elskov, som kan volde et Menneske stor Hjertesorg, og det var dog Jammerskade, om noget Saadant skulde hænde den gode Ambrosius.

Hans Lauritsen.

Nei, for Himlens Skyld! Vel synes det mig lidet rimeligt, at en fattig Student, som han, skulde forfalde til saadan Daarskab; men alligevel er det bedst, han kommer bort jo før, jo heller — og det skal jeg nok sørge for. Thi det træffer sig saa heldigt, at det Tilbud, jeg har at gjøre ham, og som han neppe vil undslaae

sig for at modtage, er af den Beskaffenhed, at han strax maa opgive sin Tjeneste og reise herfra.

Bodil.

Naa, Gud skee Tak! saa kan Alt jo blive godt endnu. Tys, der kommer han over Gaarden, jeg kan høre ham synge.

Hans Lauritsen.

Lad os saa være ene, Bodil! Gaa forud til Ladegaarden, jeg kommer strax efter. Der kan vi endnu tales ved en Stund, mens Vognen bliver forspændt, og saa tage Afsked med hinanden.

Bodil.

Ak, allerede!

Hans Lauritsen.

Jeg kommer snart igjen, kanske om en Maaned. Og næste Gang, jeg kjører herfra, tænker jeg nok, vi bliver to i Agesædet, Bodil!

(Bodil ud. Et Øieblik efter Ambrosius ind.)

SYVENDE SCENE.

Hans Lauritsen. Ambrosius.

Hans Lauritsen.

Goddag Ambrosius!

Ambrosius.

Hvad! Hans Lauritsen! Min allerkjæreste Ven, er du her? (omfavner ham.) Glæden strømmer

jo ind over mig i denne Dag. Kommer du lige fra Kjøbenhavn?

Hans Lauritsen.

Ja, og jeg reiser strax videre.

Ambrosius.

Ei hvad, reiser! Du skal min Sandten slaae dig til Ro her en Stund. Vi har jo hundrede Ting at tale om. See her er mit Kammer, det er ogsaa dit, saa længe du vil. Og derinde sover jeg, Sengen er bred nok til To. Du har dog saa tidt deelt din Seng med mig i gamle Dage, naar jeg var uden Logis, saa det er Skam ikke meer end billigt, at jeg gjør Gjengjæld.

Hans Lauritsen.

Tak for Tilbudet, kjære Ambrosius! Men jeg kan destoværre ikke tage derimod; thi mine Forældre venter mig til bestemt Tid.

Ambrosius.

Ja, saa hjælper ingen Overtalelse, det veed jeg nok. Men et Glas Viin har du da sagtens Stunder at drikke med mig? Jeg har endnu en Flaske gammel Rhinskviin her, som Baronens selv har skjænket mig. Det er en Most, kan du troe, som faaer Hjertet til at hoppe i Livet paa En. (Han trækker Flasken op og skjænker.) Se her, hvordan spiller i de grønne Glas! Det er ligesom man saae Maanen skinne paa Vandet. Og saa dufter den — aa! — som tusinde Blomster.

Naa, paa dit Velgaaende, Hans Lauritsen, og Lykke til vel overstanden Attestats! Den Bom naaede jeg da aldrig at komme over, den var for høi for mig.

Hans Lauritsen.

Du kan komme over den endnu, hvis du vil, Ambrosius. Jeg har et Lykkebud til dig . . . see her!

(han viser Ambrosius et Brev.)

Ambrosius.

Et Brev til mig! Fra hvem?

Hans Lauritsen.

Ja gjæt engang!

Ambrosius.

Jeg har ingen Venner meer i Kjøbenhavn, det jeg veed af, siden du er borte.

Hans Lauritsen.

Da er der dog En, som ikke har glemt dig, det er din gamle Velynder, Professor Holberg.

Ambrosius.

Holberg! Er Brevet fra ham? (Han faaer det og betragter Udskriften.) Ja sandelig! Har du talt med ham? Tænker han virkelig endnu paa mig — paa »Sanglærken«, som han kaldte mig for min Røsts Skyld? Herregud! Han, som kunde være saa vranten og iilsindet mod mangel Anden — mig har han aldrig sagt et vredt Ord.

Sidste Gang, jeg var hos ham for at byde Farvel og takke for alt Godt, kneb han mig i Øret og sagde med sit lune Smil: »Saa, flyv han nu over til sit Boghvedeland, men kom smukt igjen ad Aare og pas sine Bøger, at der kan blive noget Andet af ham, end en simpel Sanglærke — hører han det! Gud være med ham! Gaa nu og luk ikke Døren for høit op, thi saa trækker det!« — Og han har tilskrevet mig! Men i hvad Anledning?

Hans Lauritsen.

Læs nu først Brevet, saa skal du faae nærmere Besked.

Ambrosius (læser).

»Saasom jeg har erfaret af hans gode Ven, Hans Lauritsen, der nu med største Honneur har absolveret sin *examen theologicum*, at han endnu er flyvende omkring fra Sted til Sted, og ei engang som andre honnette Fugle har sig et blivende Rede eller *domicilium* for Sommertiden: saa skriver jeg dette for at lægge ham alvorlig paa Sinde at benytte den Occasion, som nu tilbydes ham til at forbedre sine Kaar, og om hvilken hans Ven paa mine Vegne har paataget sig at instruere ham. Vorherre har skjænket ham ugemene Gaver i adskillige Retninger, hvilke han vel hidindtil ikke har havt synderlig Middel til at cultivere — hvis Aarsag jeg ogsaa noget excuserer hans omflakkende Levnet — men som

det nu ved en særdeles god Tilskikkelse er lagt udi hans egen Haand at gjøre frugtbringende, saavel til Ære for ham selv, som til Gavn for Fædrelandet. Haabende, at han ikke vil skyde det gode Tilbud fra sig, som offereres ham, men benytte det paa rette Viis og Maade, til Instruction og Fremgang i den Videnskab, han saa længe har negligeret, forbliver jeg i al Oprigtighed hans vel affectionerede Ludvig Holberg.« ... Nei, at jeg har faaet Brev fra ham, skrevet med samme Haand som Peder Paars og alle de lystige Comedier! Er det ikke som jeg siger, idag vælder al Glæde ned over mig! Kom her, Hans Lauritsen, og lad os drikke Professor Holbergs Skaal. Gid han maa leve længe og skrive mange Comedier endnu!

Hans Lauritsen.

Og have Nogen til at agere dem, og Nogen til at see paa dem — for du veed jo vel, at det danske Theater er lukket for Tiden?

Ambrosius.

Ei, ikke Andet end det! det bliver Skam nok lukket op igjen. — Og lad mig saa faae at vide, hvad det er for et Tilbud, du har at gjøre mig.

Hans Lauritsen.

Tilbudet er kortelig dette: om du vil ledsage en ung Person, Søn af en rig og agtbar Borger i Kjøbenhavn, til Udlandet, hvor han

skal opholde sig et Aars Tid for sin Uddannelses Skyld. Foruden fri Reise og det nødvendige Udstyr, erholder du ved din Hjemkomst en Douceur af tohundrede Daler, som tilligemed hvad du selv kan fortjene, vil være tilstrækkelig til at fuldføre dine Studeringer og med Guds Hjælp absolvere den theologiske Examen.

Ambrosius.

Reise, siger du! Men hvor falder man paa, just at udvælge mig?

Hans Lauritsen.

Det kan du takke Professor Holberg for, som har recommenderet dig . . . og kanskee ogsaa mig, som har mindet ham om, at »Sanglærken« endnu var i Live og sad paa en liden Græstørv herovre i det fyenske Eiland. Naa, hvad siger du saa til de Udsigter? Mig synes, du seer saa alvorlig ud med eet?

Ambrosius.

Tingen er, at . . det overrasker mig . . det kommer saa uventet. Hvornaar skal Reisen gaae for sig?

Hans Lauritsen.

Strax. Det unge Menneske er kommen i Følge med mig over Beltet og oppebier din Ankomst i Odense. Du maa flux begjære din Afsked hos Baronen og reise herfra senest i Morgen tidlig. Du kan leie Vogn lige til Odense, der faaer du Penge til de første Udgifter.

Ambrosius.

Jeg . . jeg kan ikke reise i Morgen.

Hans Lauritsen.

Naa, ja — ja da, saa i Overmorgen.

Ambrosius.

Heller ikke i Overmorgen.

Hans Lauritsen.

Ja, længer gaaer det paa ingen Maade an at vente; jeg har givet mit bestemte Løfte. Kommer du ikke til den Tid, saa reiser han videre med Jens Bang, som opholder sig i Odense og er villig til at geleide ham.

Ambrosius.

Jeg kan ikke reise herfra for Tiden.

Hans Lauritsen.

Kan du ikke . . hvad skal det sige?

Ambrosius.

Jeg har ikke Lyst . . jeg er fornøiet i min Stilling; hvorfor skulde jeg saa reise?

Hans Lauritsen.

I din Stilling — som Skriverdreng? Det er ellers en beskeden Lykke, den.

Ambrosius.

Jeg sigter ikke saa høit; jeg er tilfreds med den Græstørv, du før talte om.

Hans Lauritsen.

Saa er det ikke for Græstørvens Skyld . . .
der stikker Andet under.

Ambrosius.

Hvad skulde det være?

Hans Lauritsen.

Ambrosius! Vi har været Venner fra Barn-
dommen af, vi har slidt Skolebænke sammen i
Odense og deelt baade Ondt og Godt med hin-
anden i Kjøbenhavn . . . har du nu ikke længer
Fortroende til mig?

Ambrosius.

Visselig har jeg det, hvorfor tvivler du
derom?

Hans Lauritsen.

Fordi du ikke tilstaaer den rette Aarsag
til dit Afslag. Men jeg kjender den, jeg har
hørt en Fugl synge derom.

Ambrosius.

Om hvad?

Hans Lauritsen.

Om at du i Blinde har hengivet dig til en
ulyksalig Elskov, som aldrig kan bringe dig
Andet end Sorg og Elendighed.

Ambrosius.

Elskov . . ! Og du er vidende om det, som
jeg knap har tilstaaet for mig selv! . . . Nu vel,
ja, det er Sandhed, at jeg elsker hende.

Hans Lauritsen.

Ubesindigt, tankeløst og uden Overlæg!

Ambrosius.

Uden Overlæg . . det kan saa være; thi det er med Forstanden, man overlægger, men det er Hjertet, man elsker med. Men tankeløs er min Kjærlighed ikke; thi aldrig har jeg havt saa mange Tanker, som nu, og den ene skjønnere end den anden.

Hans Lauritsen.

Vogt dig for de Tanker, Ambrosius! Det er visselig kun Lygtemænd, som den onde Frister har sendt for at lede dig vild og fange dig i sine Snarer.

Ambrosius.

Nei, deri feiler du storlig, Hans Lauritsen! Ingensinde har Fristeren været saa langt fra mig, som siden jeg kom hid, og aldrig har mine Tanker været renere og bedre, end de er i denne Stund. End ikke det usleste Kræ paa Jorden kunde jeg nænne at gjøre Fortræd, saa lyksalig er jeg idag. Det er som jeg havde været blind og var bleven seende. Alting er nyt for mine Øine; Himlen er høiere, Solen lysere, og naar jeg gaaer, er det ligesom jeg blev baaren af Vinger. Nei sandelig, det er ikke ondt, hvad der fylder mit Hjerte med slig en Glæde!

Hans Lauritsen.

Nu vel, lad saa være, at det ikke er ondt i sig selv, saa er det dog ondt i sine Følger. Husk paa den vilde Abild, som har skjønne Blomster, men dog bærer beske Frugter. Saadan et vildt Træ er ogsaa den Lidenskab, som har betaget dig. Hvortil i al Verden skal det føre? Jeg veed jo, hvem det er, du har fattet Kjærlighed til. Hun er over din Stand, og du kan hverken løfte dig op til hendes, eller vente, at hun skulde nedlade sig til din for at ægte dig.

Ambrosius.

Ægte . . . hvem tænker paa Sligt? Elske hende vil jeg, see hende og høre hende tale — intet Andet. Min Kjærlighed er som Himmerig, hvor der hverken giftes bort eller tages til Ægte.

Hans Lauritsen.

Og for saadant ufornuftigt Sværmeris Skyld vil du sætte hele din Fremtid paa Spil! Hun er jo halvveis trolovet; naar hun nu gifter sig engang og drager bort herfra, hvad saa?

Ambrosius.

Naar hun gifter sig . . ! Ja, naar Himlen falder ned, saa slukkes Stjernerne. Men saa har jeg dog seet dem skinne!

Hans Lauritsen.

Men tænker du da ikke paa, at Gud har betroet dig et Pund, som du ikke skal spille, men yde ham Rente af?

Ambrosius (heftig).

Hvad kan jeg for, hvad Gud har betroet mig . . jeg har jo ikke bedt ham derom! Og naar han kræver en større Rente, end jeg har Kraft til at yde . . .

Hans Lauritsen.

Skam dig, Ambrosius, at tale saa letfærdig! Du skulde vel vogte dig for at kaste Buløxe til Vorherre, thi han kan let vende det Skarpe igjen. Gud kræver ingen Mand Meer end han flyer ham, og dig har han givet saa gode Gaver baade i din Aand og dit Legem, at du burde takke ham paa dine Knæ og ikke sætte dig op imod hans Villie. Thi det er Guds Villie, at du skal pleie de Gaver, han har flyet dig, og bruge dem til hans Ære og dine Medmenneskers Gavn indtil din salige Ende. Han har skjænket dig en klar Forstand og et godt Nemme, som du har forud for Mange, og endda har han til Overmaal velsignet dig med Sangens skønne Kunst, som kan trøste og fornøie baade dig selv og Andre, naar du dyrker den rettelig. Og alt dette kan du glemme og forkaste, for at jage efter en skinnende Drøm, efter en Sæbeboble, der brister!

Ambrosius.

Men naar nu denne skinnende Drøm er hele min Lykke og alt det, som lyser for mig, Hans Lauritsen!

Hans Lauritsen.

Saa bliver din Lykke kun stakket, og dit Lys vil snart være udbændt.

Ambrosius.

Lad saa være! Saa lever jeg rigt og kort — jeg ønsker ikke bedre.

Hans Lauritsen.

Rigt og kort! Ja hvem staaer dig inde for det? Du faaer vel tage Livet, som det gives dig. Sæt, du nu kom til at leve længe og fattigt, hvad saa?

Ambrosius.

Saa har jeg den Skat i mit Minde, som er langt meer end Velstand og gode Dage.

Hans Lauritsen.

En Skat i dit Minde! Men er du da fra Sands og Samling, Ambrosius? Der bydes dig en Fremtid, og den slaaer du Vrag paa, for at nøies med et Minde! Man skulde sandfærdig troe, du var elleskudt.

Ambrosius (slaaet).

Elleskudt . . . hvor falder du paa Sligt? Der gives jo ingen Ellepiger, veed jeg, uden i de gamle Viser?

Hans Lauritsen.

Men der kan være Andre, som har samme Magt.

Ambrosius.

Troer du?

Hans Lauritsen.

Det tykkes mig næsten saa. Men er du elleskudt, saa lad mig være Hanen, som vækker dig. Denne Stund er maaskee Vendepunktet i dit Liv, Ambrosius! Tag dig sammen og fat en Beslutning. Følg bort med mig endnu idag, saa kjøre vi sammen til Odense.

Ambrosius (usikker).

Idag, siger du . . . men Baronet er jo netop bortreist og . . .

Hans Lauritsen.

Naa ja, saa skikker du ham en skriftlig Forklaring fra Odense, saa er den Sag afgjort.

Ambrosius.

Saa skulde jeg slet ikke sige Farvel? . . . Heller ikke til . . .? Nei, det kan jeg ikke! Du skal have Tak for dit Venskab, Hans Lauritsen, men du faaer reise alene. Jeg bliver her.

Hans Lauritsen.

Og tager ikke imod Professor Holbergs Tilbud? Er det dit sidste Ord?

Ambrosius.

Ja.

Hans Lauritsen.

Nu vel, saa faaer du seile din egen Sø. Mands Villie er Mands Himmerig, siger man jo.

Men det hedder ogsaa: Hvo der gjør det, han vil, maa lide det, han ikke vil. Gid du ei maa komme til at lide for meget, Ambrosius! Gud være med dig og Farvel!

Ambrosius.

Vi skilles dog som Venner? Ikkesandt?

Hans Lauritsen.

Visselig gjør vi det. Jeg bryder ikke med en gammel Ven, fordi jeg laster hans Daarskab. Men ondt gjør det mig for dig, Ambrosius, bitterlig ondt.

Ambrosius.

Ei hvad . . Vorherre er Daarernes Formynder! Kom nu, og lad os tømme det sidste Glas med hinanden! Lykke paa Reisen, Hans Lauritsen . . .
(bevæget.) Tak for alt Godt og . . . bær over med mig . . . Jeg kan ikke Andet! Og lev saa vel!

Hans Lauritsen.

Lev vel!

(De omfavne hinanden, Hans Lauritsen gaaer.)

Ambrosius (ene).

Elleskudt! . . . Ja, siden jeg hende først saae!

(Tæppet falder.)

FJERDE AKT.

(Sal. Dør i Baggrunden. Sidedøre. Et større og et mindre Bord;
Stole m. m.)

FØRSTE SCENE.

Baronen og Geheimeraadinden, Junker Claus og
Abigael, Magister Søren og Captain v. Reinsberg,
samt flere Gjæster (komme ind fra Venstre) Strax efter:
Jørgen og Bodil.

Baronen

(til Geheimeraadinden).

Velbekomme Maaltidet, Eders Naade!

Claus (til Abigael).

Que bien Vous fasse, Mademoiselle!

Captainen

(til Magisteren).

Prosit die Mahlzeit, Hr. Magister!

Magisteren.

Jeg ønsker Eder af ganske Hjerte det Samme,
Hr. Captain!

Baronen.

Velbekomme dem Allesammen! Har Nogen af Selskabet Lyst at smøge Tobak, saa findes der Piber i Bibliotheksstuen. (til Geheimeraadinden).
Jeg veed ikke, om Eders Naade har lagt Jer efter den Konst, ha, ha, ha!

Geheimeraadinden

(leende).

Nei, endnu ikke, Hr. Baron!

Claus.

Ha, ha, meget morsomt!

Baronen.

Ja, jeg ikke heller. Sæt et Par Bouteiller Rhinskviin herind, Jørgen . . af den ældste.

Abigael

(ved Kaffebordet).

Ønsker Eders Naade en Kop Kaffe?

Geheimeraadinden

(gaaer hen til Bordet).

Tak, mit Barn!

Baronen.

Kom hid, Claus! Her er Noget at skylle Maden ned med.

Claus.

Om jeg faaer Lov, saa foretrækker jeg en Kop Kaffe, som er tilberedt af Frøken Abigaels hvide Hænder.

Abigael.

Dermed kan jeg desværre ikke tjene; Kaffen er kogt af Huusholdersken.

Baronen.

Og hendes Hænder er Skam mere sorte, end hvide, ha, ha!

Gjæster.

Ha, ha, ha!

Claus.

Men i det mindste skjænkes den mig dog af Eders Haand.

(Han faaer en Kop, som rækkes ham og senere tages igjen af Jørgen.)

Baronen.

Ja ja, saa vil vi Andre holde os til Vinen. Ikke sandt, Hr. Magister? I er ingen Foragter af et godt Glas . . og Captainen heller ikke?

Captainen.

Jeg takker ærbødigt, Hr. Baron! Den Viin er god, den er edel, den er af min Familie . . jeg er ogsaa opvoxet ved Rhinen.

Baronen.

Er den af Jer Familie? Ja, saa behøver I jo ikke at genere Jer for at tømme Bouteillen. I er saa vist ikke den første Captain, der har drukket sin Familie op, ha, ha, ha!

Gjæster.

Ha, ha, ha!

Magisteren

(med et fyldt Glas).

Maa det være mig tilladt at bringe Hr. Baronen min underdanige Tak for det herlige Maaltid, saavel hvad spisesendes som drikkendes Varer anbelanger, hvormed I — næst efter ham, som er alle gode Tings Giver — paa denne Dag, som saa ofte tilforn, har vederkvæget vort Legem, og derigjennem ogsaa den Aand, som har sin Bolig i denne skrøbelige Hytte. Thi ligerviis som man beklæder og digter et Huus baade udvendig og indvendig, for at den menneskelige Beboerkan trives og føle Velbefindende derudi: saaledes styrker og kvæger man ogsaa sit Legem, for at . . .

Baronen.

Ja, kvæg I nu Jert Legem med dette Glas, Magister, og spar Eders Talegaver til siden. Vi faaer snart Brug for dem. — Hvor Pokker bliver nu Peder Rasmussen? Han pleier jo van at indfinde sig strax efter Bordet, for at haspe sit Gratulations-Carmen af. Nu skulde han komme, saa havde vi det at forslaae Tiden med.

Jørgen.

Han er ude i Forstuen og venter kun paa naadig Herrens Tilladelse. (afsides til Junker Claus, idet han tager hans Kop.) Alting er i Orden med Skriveren, Hr. Kammerjunker! Sørg I nu blot for, at han bliver kaldt herop.

Abigael.

Ak, Papa! kan vi ikke slippe for de kjedsommelige Gratulationsvers?

Baronen.

Vist ikke nei, Barn! det er nu engang Skik og Brug. Den Gratulation har Degnen jo beredt sig paa i et heelt Aar; fik han ikke Luft, kunde han min Salighed tage Skade deraf. Har man først sat Trompeten for Munden, maa man ogsaa have Lov til at gi'e Lyd . . . ikke sandt, Hr. Captain?

Captainen.

Ganz gewiss, Hr. Baron! Har den Trompeter pustet Bakkerne op, maa han ogsaa blæse, ellers risikerer han minsæl, at de springer, ha, ha, ha!

Claus.

Vil Baronen tillade mig en Proposition? Kunde det ikke gaae an, at Skriveren kom op og diverterede Selskabet lidt med Sang og Musik?

Baronen.

Ambrosius? Det har du Skam Ret i; ham har jeg slet ikke tænkt paa.

Geheimeraadinden.

Ak ja, det var et charmant Indfald. Dersom Baronen vilde tillade . . . men maaskee gjør Skriveren Vanskeligheder, naar der er Fremmede tilstede?

Baronen.

Vanskeligheder! Ingen af mine Folk gjør Vanskeligheder, naar jeg befaler Noget. Gaa strax ned og hent ham, Jørgen, og siig med det Samme til Degnen, at han skal komme ind. Du kan ogsaa gjerne byde Ridefogden herop paa et Glas Viin. (til Geheimeraadinden.) Eders Naade har vel ikke noget derimod?

Geheimeraadinden.

Bevares! det gjør altid et godt Indtryk paa Tyendet, at Herskabet engang imellem viser dem en lille Nedladdenhed . . . engang imellem, ikke for ofte.

Baronen.

Naa ja, saa gjør, som jeg siger, Jørgen! (Jørgen gaaer ud i Baggrunden.) Pas paa, nu skal vi faae en artig Underholdning. Skriverkarlen er en habil Person, baade hvad Sang og Musik anbelanger . . . ikke sandt, Abigael?

Abigael.

Jo visselig er han det, men . . . troer Papa ikke, at Gjæsterne har meer Lyst til at gaae en Stund i Haven efter Maaltidet?

Baronen.

I Haven! . . Naa ja, for mig gjerne, hvis Nogen præfererer det. Hvad mener I, Magister Søren?

Magisteren.

Skal jeg, efter Hr. Baronens gunstige Opfordring, give min ringe Mening tilkjende herudi . . .

Baronen.

Ja Gu' skal I saa, kom bare med den!

Magisteren.

Saa vil jeg erindre om det classiske Ord, som skrevet staaer — enten hos Cicero eller Quinctilianus, det mindes jeg ikke ganske nøie — og som lyder saaledes: „*Post coenam stabis aut passus mille meabis.*“ Det er udlagt: »Efter Bordet skal du staae eller tusind Fodskridt gaae.«

Baronen.

Staae eller gaae! Ja I bærer nu som sædvanlig Kappen paa begge Skuldre. Men hvilken af Delene skal det være?

Magisteren.

Jeg er i det Spørgsmaal aldeles af samme Mening som Hr. Baronen.

Baronen.

Det kan jeg begribe, det er I jo altid. For den slemme Syge! Kan I da ikke engang have en Mening af Jer selv, Magister?

Magisteren.

Tilvisse, Hr. Baron! Jeg for min Deel foretrækker unægtelig — med den naadige Frøkens

gunstige Tilladelse — at staae, *stare*, eller rettere sagt at sidde ovenpaa Maaltidet.

Baronen.

Det vidste jeg saagu nok, og det gjør de Andre ventelig ogsaa. Ikke sandt, Hr. Captain?

Captainen.

Ganz gewiss, Hr. Baron! Jeg marcherer hver Dag efter Tromlen og trænger ikke til Motion. Jeg præfererer, med Hr. Barons Permission, at forblive her og divertere mig med min Familie, ha, ha, ha!

ANDEN SCENE.

De Forrige. Peder Rasmussen. Ambrosius.
(Strax efter) Niels Bruus og Jørgen (fra Baggrunden).

Peder

(træder frem paa Gulvet, bukker for Baronnen og Frøkenen, og begynder strax):

Den Glædens Sol paany op over Jorden
rinder . . .

Ambrosius

(der ligeledes er traadt frem).

Hr. Baronnen har befalet, jeg skulde komme
hid og tage Luthen med . . . her er vi begge
to! Men sandt at sige . . .

Peder.

Den Glædens Sol paany op over Jorden
rinder . . .

Ambrosius (halv høit.)

Vent lidt, Peer Rasmussen! Jeg har et Ord paa Munden endnu.

Peder

(ligeledes).

Du kan vel gi'e Tid og lade mig tale først, din Kylling!

Baronen.

Hvad nu? Hvad er det, I mumler om?

Ambrosius (leende).

Aa, det er kuns Peer Degn, som mener, at Hanen bør gale før Kyllingen.

Baronen.

Bi lidt, Peer, saa kommer Touren strax til ham.

Captainen.

Halt ein mit der Chargirung! Haltet ein! ha, ha!

Baronen.

Naa, hvad vilde han saa sige, Ambrosius?

Ambrosius.

Jeg vilde sige . . . ja, hvad var det nu, jeg vilde sige? Mit Hoved er noget fortumlet . . . Jeg vilde bede Baronen undskylde mig . . . jeg er ikke ret oplagt til at synge idag.

Baronen.

Hvad for Noget! Er han ikke oplagt til at synge paa min Fødselsdag, naar jeg har bestilt ham hid for det Samme?

Ambrosius.

Her er saa mange Fremmede tilstede, naadige Herre, og som sagt . . .

Abigael

(sagte til Ambrosius).

Gjør ikke min Fader vred, Ambrosius! I kan jo tænke Jer, at I synger for mig alene.

Ambrosius (sagte).

For Jer? Ja, for Jer skal jeg synge!

Baronen.

Naa da, hvad bliver det saa til?

Claus.

Virtuosen gjør sig kostbar, troer jeg.

Peder.

Tillader Naadigherren kanskee, at jeg imidlertid . . . ?

Baronen.

Hold sin Mund og vent til siden, har jeg sagt! . . . Naa, Ambrosius, nu rask! Han kan jo i Nødsfald lave en Vise paa staaende Fod, det har han jo før viist Prøver paa.

Ambrosius.

Strax, naadige Herre! Jeg tænker just derpaa.

Claus

(sagte til Jørgen).

Jeg er bange, han har ikke faaet Nok, Jørgen!

Jørgen (sagte).

Giv kuns Tid, Hr. Kammerjunker! det kommer pø om pø. Men det kan jo aldrig skade, at han faaer et Glas endnu. (høit.) Tiller naadig Herren, at jeg skjænker for Skriveren og Ridefogden?

Baronen.

Ja vel. Drik sig først et Glas Viin, Ambrosius, saa kommer Geisten nok over ham.

Ambrosius.

Den er alt kommen, nåadige Herre! Kunde jeg saa sandt blot finde de rette Ord!

Baronen.

Gjør det saa godt, han kan; lad det kun faae en Ende!

Ambrosius

(synger, paa en saadan Maade, at man mærker, det er Improvisation.)

Jeg synge skal en Vise,
Velan, jeg er bered;
Det Bedste vil jeg prise,
Som jeg i Verden veed:
Musikens muntre Lyst
Og Druesaftens Trøst,
Men først og sidst den Elskov, der tændtes i mit Bryst.

Den gylden Viin mig kvæger
Og gjør mig glad og fri;
Men har jeg tømt mit Bæger,
Saa er den Fryd forbi.
Musik og lystig Sang
Fornøier mangan Gang,
Men Glæden svinder hastig alt med den sidste Klang.

Nei, meer end lifligst Drue
 Og deiligste Musik,
 Jeg priser Elskovs Lue,
 Som til mit Hjerte gik.
 Den af et Ord blev fød
 Og flammet op til Glød,
 Men slukkes kan den aldrig, den brænder til min Død!

Peder (afsides).
 Lirum larum, Katten gjør Æg.

Baronen.
 Seer han, det gik, Ambrosius! Den Vise
 var nok efter Fruentimrenes Smag, de holder af
 den søde Confect. Om lidt maa han gi'e os en
 anden, nu er det Peer Rasmussens Tour. Skjænk
 i for Skriveren, Jørgen! (det skeer.)

Peder.
 Den Glædens Sol paany op over Jorden
 rinder . . .

Ambrosius (afbrydende).
 Skaal, naadige Herre! Jeg tømmer Glasset
 paa Eders Velgaaende! Det er en deilig Viin!
 Den baade heder og svaler paa engang . . .
 ligesom Kjærligheden. Giv mig et Glas endnu,
 Jørgen! (det skeer.) For nu vil jeg, med Hr. Ba-
 ronens Tilladelse, drikke en Skaal for hende,
 jeg har kjær, hvad enten hun saa er fjærn eller
 nær! . . Gid Roser og Lilier maa blomstre paa
 hendes Vei, enten hun er mig fattig Svend god
 eller ei! . . .

Baronen.

Jeg troer min Salighed, Vinen gaaer ham i Ho'edet, Captain!

Captainen.

Ja wahrhaftig, Hr. Baron! Det kommer deraf, han hører ikke til Familien, saaledes som jeg, ha, ha, ha!

Ambrosius.

Hvad enten hendes Herkomst er høi eller lav, elske hende vil jeg, til jeg ligger i min Grav! (han drikker.)

Captainen.

Han mener nok snarere, til han ligger under Bordet, ha, ha, ha!

Abigael

(sagte til Ambrosius).

Ti stille, Ambrosius! I er jo ikke Jer selv mægtig.

Ambrosius

(halv høit).

Hvad siger I? . . . Nei, I har Ret, jeg er ikke mig selv mægtig.

Abigael

(som før).

Jeg vil tale med Jer. Kom ned i Haven om lidt, længstude, ved det gamle Egetræ, hvor vi første Gang saaes, der træffer I mig. Har I forstaaet det?

Ambrosius

(som før).

Ja.

Abigael

(som før).

Og drik saa ikke Meer . . . hører I? . .
For min Skyld!

Ambrosius

(som før).

For Eders Skyld!

Geheimeraadinden

(sagte til Junker Claus).

Saae du, hvor Abigael hviskede til Skriveren, Claus? Det var sagtens Tak for Visen; thi at den var møntet paa hende, var da tydeligt nok. Det er paa Tiden, at dette faaer en Ende.

(Under denne Replik er Abigael gaaet ud af Døren til Venstre.)

Peder.

Den Glædens Sol paany op over Jorden
rinder . . .

Geheimeraadinden.

Forlad, at jeg afbryder; men mener Baron
en ikke, det var rettest at gjemme Degnens
Oration til siden? Det gaaer allerede ud paa
Eftermiddagen, og Ceremonien burde vel ikke
skydes for længe ud.

Peder

(halv høit til Niels Bruus).

See saa, nu bliver jeg sat til Krogs igjen!
Jeg kommer aldrig til at tale.

Captainen.

Ceremonien? . . . Har Hr. Baron arrangeret en Feierlichkeit?

Baronen.

Hendes Naade mener min Datters Trolovelse med Kammerjunkeren, som skal gaae for sig idag.

Ambrosius (afsides).

Trolovelse! . . Idag!

Captainen.

Ah, jeg gratulirer ærbødigt, Hr. Baron feirer also en dobbelt Fest.

Gjæster.

Gratulerer ærbødigt! Ønsker underdanigst til Lykke!

Baronen

(til Geheimeraadinden).

En liden Stund kan det vel vente endnu, Eders Naade! Magister Søren er nok desuden ikke ret færdig med sin Middagsluur . . ha, ha, ha!

Magisteren

(farer op).

Hr. Baronen behagede at henvende Ordet til mig? Jeg sad just og memorerede den liden Tale, jeg — om Gud vil — har tænkt at holde til det unge Par.

Baronen.

Ja vist gjorde I! . . . Naa, memoreer I kun videre; jeg skal nok vare Jer ad, naar Tiden er der.

Ambrosius (afsides).

Hørte jeg ogsaa ret? Det suser for mine Øren som rygende Blæst. Var der ikke Nogen, der sagde, hun skulde troloves idag?

Jørgen

(sagte, til Junker Claus).

Faa ham nu til at synge, Hr. Kammerjunker! Nu troer jeg, han har Høiden. (til Ambrosius, høit.) Et lille Glas endnu, Ambrosius?

Ambrosius.

Et Glas! . . Ja, skjænk i! . . Nei, jeg drikker ikke Meer!

(Han drager Haanden til sig, men beholder mekanisk Glasset.)

Claus.

Mig synes ogsaa, at Degnens Oration burde slutte den hele Festivitet, da det dog først og fremmest er Svigerfaders Fødselsdag, vi høitidelig holde.

Baronen.

Naa ja, lad gaae! Degnens Gratulation pleier desuden at vare en stiv halv Time eller meer, saa det er kanskee raadeligst, den venter til siden. (til Peder Rasmussen.) Hans Anretning bliver vel ikke kold, Peer? Han maa fyre godt under Gryden imens. Skjænk i for ham, Jørgen! . . . Men saa maa vi have en Vise til, Ambrosius! (til Captainen.) Pas paa, den bliver lystig, kan I troe!

Peder

(halv høit til Jørgen, som skjænker for ham).

Den Grønskolding! Nu skal han igjen have Fortrinnet. Jeg springer i Flint, gjør jeg!

Jørgen (halv høit).

Vær rolig, Peer! Den, som ager med Stude, kommer og frem. — Hørte I ikke, hvad Skriveren og Frøkenen talte om for lidt siden? De stod jo her næst ved Jer.

Peder (som før).

Hvad skulde jeg høre efter den Pludder for! Jeg er saa gal i Hovedet, at . . .

Jørgen

(som før, til Niels Bruus.)

Hørte du heller ikke Noget, Niels?

Niels (halv høit).

Jo, mig syntes Frøkenen snakkede noget om at gaae i Haven, og om det gamle Egetræ . . . men jeg regarderede ikke videre derpaa. Det hørte jeg da, hun sagde, at Skriverdrengen maatte ikke drikke Meer . . . Han har nok ogsaa faaet det, han kan nøies med idag.

Jørgen (afsides).

I Haven . . . ved det gamle Egetræ! (Seer sig om.) Og Frøkenen har absenteret sig . . . nu skal vi see Løier!

Baronen.

Naa Ambrosius, hvad bliver der saa af? Synger han eller synger han ikke? Nu maa han vel sagtens være oplagt?

Ambrosius.

Nu . . . ja nu er jeg oplagt! Nu skal I faae en Vise, naadige Herre . . nei, en Historie . . nei, det er dog en Vise . . om Ungersvenden, som blev elleskudt.

Captainen.

Elleskudt? Hvad mener han dermed? Ah . . . en Hexenschuss . . . jeg kjender det . . i Ryggen.

Ambrosius.

Nei, i Hjertet var det . . . han har selv fortalt mig det, skal I vide.

Baronen.

Hvad for Noget! Har han selv fortalt . . ? Pas paa, nu løber det rundt for ham, ha, ha, ha!

Alle.

Ha, ha, ha!

Ambrosius.

Giv nu Agt! (synger:)

Jeg lagde mit Hoved til Elvehøi,
Mine Øien de finge en Dvale;
Der kom gangendes to Jomfruer frem,
Som gjerne vilde med mig tale.
Siden jeg hende først saae.

(taler.) Der var egentlig kuns een, for den anden var en Terne. Men den Ene . . det var Ellekongens Datter . . hun var den deiligste Kvinde paa Jord! Hendes Øine var som den blaa Sø, og hendes Haar skinnede som Solstraaler . . og saa havde hun en Røst, naar hun kvad . . saa faur over alle Kvinder. (synger:)

Striden Strøm, den stiltes derved,
Som førre var vant at rinde;
Alle smaa Fiske, i Floden svam,
De legte med deres Finne.

Claus.

Det var meget musikalske Fiske! Hvad mon det har været for en Sort . . Karudser eller Aborrer? Ha, ha, ha!

Ambrosius.

I skal ikke lee endnu, Hr. Kammerjunker! Det bliver morsommere siden . . For saa reiste Høien sig paa røde Pæle, og der blev skinnende lyst derinde . . . der var Trolovelse, skal jeg sige Jer.

Baronen.

Var der Trolovelse? Det var som Djævlén! Ha, ha, ha!

Alle.

Ha, ha, ha!

Ambrosius.

Ja vist var der. Ellepigen skulde jo holde Jaord med sin Brudgom; (sagtere.) men hun elskede

ham ikke . . . veed I, hvorfor? For han var
egenlig en Frø . . .

Alle.

Ha, ha, ha!

Ambrosius.

Han havde koldt Blod og store, dumme
Fiskeøine. Nei, (halv sagte.) det var Ungersvenden,
hun elskede. Men det vidste de Andre Intet af.
Den gamle Ellekonge sad midt for Bordet og
drak . . . og Præsten ogsaa . . . det var en tyk,
sort Skrubbtudse, men det kunde Ingen af dem
see, ha, ha!

Alle.

Ha, ha, ha!

Ambrosius

(synger):

De dandsed ud, de dandsed ind
Alt i den Elvefærd;
Alt sad fauren Ungersvend
Og støtted sig til sit Sværd.

(taler.) Alting dandsede omkring ham . . . Træer
og Buske og Stene . . . og tilsidst dandsede
hans Tanker med . . . det løb Altsammen rundt.
Og saa vilde de endda, at han skulde drikke
. . . var det ikke en skammelig Synd af dem?
De rakte ham Kalken af Guld saa rød, den var
fyldt til Randen med liflig Mjød . . . men Elle-
pigen hviskede til ham: »Drik ikke Meer . . .

for min Skyld!« . . . (sagtere.) Der var Ingen, som hørte det . . . (høit.) Men saa slængte han Kalken ud af sin Haand (han slaaer Glasset i Gulvet, saa det knuses), og saa galede Hanen i det Samme . . .

Baronen.

Halløi! Nu bliver han mig lovlig lystig, Ambrosius! Det er nok det Retteste, han faaer sig en Mundfuld frisk Luft. Han kan gaae sig en Tour i Haven, saa kommer han vel til sig selv.

Ambrosius.

I Haven . . . ja, i Haven var det . . . nu mindes jeg det!

Baronen.

Følg med ham, Niels Bruus, og lad ham holde Hovedet under Vandspringet, til Rusen er gaaet over.

(Ambrosius hurtig ud i Baggrunden, fulgt af Niels Bruus.)

Claus

(sagte til Jørgen).

Men nu slap han jo fra os!

Jørgen (sagte).

Bi kun, Hr. Kammerjunker! Der kan endnu komme en Slæde i Veien.

Baronen.

Det var dog en allerhelvedes Sludder, han opvartede med, den syndige Skriverkarl. Han har dog ellers en taalelig god Forstand; men

naar Øllet gaaer ind, gaaer Viddet ud, som man siger. Der var jo ikke sund Sands i Alt, hvad han sagde.

Captainen.

Lutter Kauderwelsch Alt tilsammen!

Magisteren.

Bespottelig og uchristelig Overtro, som stammer fra Djævlén, der er Løgnens Fader.

Geheimeraadinden.

Kan hænde, der dog var nogen Mening i hans Tale, Hr. Baron!

Baronen.

Mening! Hvad Fanden skulde det være for Mening? Undskyld, at jeg bander, Eders Naade! Karlen var drukken, det var det Hele.

Geheimeraadinden.

Men drukken Mund taler af Hjertens Grund.

Baronen.

Kan være. Saa maa det see forbandet broget ud i hans Hjerte. Men lad nu den Fugl flyve, nu har vi Andet at tænke paa. — I er vel færdig med at memorere. Talen, Magister Søren? For ret nu skal Comedien gaae an.

Magisteren.

Saasnart Hr. Baronen behager at befale, er jeg rede til at forrette mit Embedes Pligt og ved Trolovelse sammenknytte disse tvende haabefulde

Skud af ædel Stamme, som i Forveien have forbundet deres Hjerter i Kjærlighedens Pagt.

Baronen.

Hvor er nu Abigael henne?

Geheimeraadinden.

Kald paa Frøkenen, Bodil!

Bodil

(som har været beskæftiget ved Kaffebordet).

Frøkenen er gaaet ud for en Stund siden.

Baronen.

Er hun gaaet ud? Men for den slemme Syge, hvor er hun gaaet hen da?

Bodil.

Jeg troer, den naadige Frøken gik ned i Haven.

Baronen.

Hvad Pokker er det nu for Optøier? (til Bodil.)
Saa gaa ud og led hende op; siig, hun skal flux komme hid!

(Bodil ud i Baggrunden.)

Geheimeraadinden.

Det er unægtelig en curieus Idee af den kjære Abigael at gaae herfra netop i dette Øieblik.

Claus.

Ja ikke sandt, meget curieus; for at spadserere alene i Haven . . .

Jørgen

(sagte til Junker Claus).

Kanskee Frøkenen har Selskab, Hr. Kammerjunker!

Claus (ligeledes).

Selskab . . hvad vil du sige med det?

TREDIE SCENE.

De Forrige. Niels Bruus (ind fra Baggrunden).

Baronen.

Naa, der har vi Niels Bruus tilbage. Fik han saa Skriverens Hoved sat i Lave. igjen, Niels?

Niels.

Nei, jeg var undskyldt, naadige Herre! eftersom han løb fra mig.

Baronen.

Løb han fra dig?

Niels.

Ja, han smed Hatten og Fiolen paa Trappen og satte i fuld Fiirspring ned igjennem Haven, og saa tænkte jeg, det var bedst at lade ham rende Rusen af sig.

Jørgen

(til Junker Claus, sagte).

Forstaaer Hr. Kammerjunkerens nu, hvad jeg meente?

Claus (afsiðes).

Sacré nom! (høit.) Kjære Svigerpapa maa excusere mig, men det foruroliger mig noget, at denne berusede Person befinder sig i Haven paa samme Tid som Abigael . . . jeg vil hellere selv gaae hende imøde, for at der ikke skal passere noget . . . noget Ubehageligt.

Baronen.

Ei, hvad Pokker skulde der passere? Skriveren er da ingen Stratenrøver, veed jeg . . . men for mig gjerne. — Vi kan jo Alle gaae hende imøde, saa er hun da sikker nok. Der kan jo saa alligevel ikke foretages Noget, før hun kommer igjen, den Landløberske! Behager Eders Naade?

Geheimeraadinden.

Med Fornøielse.

Baronen

(til Magisteren).

Gak I ind i Bibliotheksstuen saalænge, Magister Søren! I holder jo ikke af at move Jer efter Bordet, sagde I før. Kanskee er der Nogen, som har Lyst at gjøre Jer Selskab.

(Baronen, Geheimeraadinden, Captainen o. Fl. ud i Baggrunden.
Magister Søren og nogle Gjæster ud til Høire.)

Jørgen

(til Junker Claus, halv høit).

Hr. Kammerjunker! . . . Maa jeg være saa fri at gi'e Hr. Kammerjunkenen et Raad?

Claus (ligeledes).

Eh bien! Men skynd dig lidt, jeg staaer som paa Naale.

Jørgen (som før).

Hr. Kammerjunkenen skulde faae dem til at gaae ad den østre Allee, bag om Buskadset, hen til det gamle Egetræ; der troer jeg vist, at Hr. Kammerjunkenen træffer den naadige Frøken.

Claus (som før).

Hvorfor troer du det?

Jørgen (som før).

Jo, det har jeg saadan mine Aarsager til.

Claus.

À la bonheur! Saa gaaer vi den Vei.

(han gaaer ud i Baggrunden.)

Jørgen.

Lad os følge bagefter, Niels Bruus! Det kunde jo være, der blev Noget at udrette for os. — I skulde gaae lidt ned i Borgstuen imens, Peer Rasmussen! Kanskee nogen af Pigerne kunde ha'e Lyst til at see »den Glædens Sol paany op over Jorden rinde«; saa fik I dog altid Anvendelse for Jeres Gratulationsvers.

(De gaae alle tre ud i Baggrunden.)

Skuepladsen forandres til:

Haven fra første Akt. Eftermiddagsbelysning, der efterhaanden gaaer over til Solnedgang.

FJERDE SCENE.

Abigael (siddende paa Bænken. Strax efter) Ambrosius.

Ambrosius

(kommer hurtig ind, uden Hat, med Haar og Halstørklæde i Uorden).

Her har I mig, Frøken, Ellepige, Abigael!
Gjør med mig, hvad I vil!

(Han kaster sig halv knælende over Enden af Bænken.)

Abigael (springer op).

Men er I da reent fra Samling, Ambrosius?
Reis Jer op og vær rolig; jeg vil tale med Jer.
Hører I?

Ambrosius (reiser sig).

Bi lidt . . . der lyder saa mange Stemmer
for mine Øren . . . saa, nu tier de . . nu hører
jeg kun Klangen af Eders Røst.

Abigael.

Vel, saa tag Jer sammen, at I kan forstaae,
hvad jeg siger til Jer:

Ambrosius.

Jeg forstaaer det, naadige Frøken! Jeg
veed, hvad I vil sige . . . der var en af Stem-
merne, som raabte det til mig før. I skal tro-
loves idag . . . ikke sandt?

Abigael.

Talen er ikke om mig, men om Eder. Jeg
har hørt af Bodil, at I har faaet et godt og

hæderligt Tilbud, som kan lægge Grunden til
Eders Lykke . . .

Ambrosius.

Til min Lykke!

Abigael.

Ja, og til Ære og Anseelse for Jer i Frem-
tiden. Det Tilbud maa I tage imod og reise
herfra strax . . . endnu iaften. Jeg skal afgjøre
Alt med min Fader. Naa, hvorfor svarer I ikke?

Ambrosius.

Reise . . . det nytter Intet, naadige Frøken!

Abigael.

Hvorfor ikke?

Ambrosius.

Det er for seent . . og det er ogsaa for
silde.

Abigael.

For seent og for silde . . hvad mener I?

Ambrosius.

Det er for seent, thi jeg har alt forkastet
det Tilbud, og det gjøres mig ikke længer. Og
det er for silde, for . . .

Abigael.

Nu?

Ambrosius.

For om jeg saa reiste tusinde Mile herfra,
saa kunde jeg dog ikke glemme Jer mere.

Abigael

(efter et kort Ophold).

Det behøver I jo ikke heller.

Ambrosius.

Hvorfor vil I da have, jeg skal reise?

Abigael.

Fordi jeg vil Eder vel.

Ambrosius.

Vil I mig vel, saa lad mig blive, hvor I er.
Jeg forlanger jo ikke Andet end at see Jer og
drage min Aande i Eders Nærhed. Det har jo
ethvert Kreatur paa Marken Lov til; er jeg da
ringere i Eders Tanker, end den Hest, I rider
og den Hund, I jager med?

Abigael

(med mild Bestemthed).

I maa ikke tale saaledes til mig, Ambrosius!
I glemmer, hvem I er og hvem jeg er. I er
min Faders Skriver, og jeg er hans Datter.

Ambrosius.

Var I ikke ogsaa det, da jeg kom hid? Og
dog har I været mild og venlig imod mig hver
eneste Dag. Hvorfor talte I da til mig, og
smilte til mig, og skjænkede mig Blomster . .

skal vi da heller aldrig meer sanke Blomster med hinanden?

Abigael.

Nei, aldrig meer.

Ambrosius.

Saa gik det dog, som jeg sagde engang, at de visnede paa den tredie Dag. Men hvad bryder I Jer om det? For Eder er der sagtens ingen Blomster visnet.

Abigael.

Det kan I ikke vide . . . og det angaaer Jer heller ei. Altsaa, I vil ikke reise herfra?

Ambrosius.

Nei . . . med mindre I jager mig bort, og det nænner I dog ikke . . vel?

Abigael.

Jage Jer bort . . det har jeg ingen Ret til,
(sagtere.) jeg mindre end Nogen.

Ambrosius.

Jeg kan see, at I ynker mig, men det skal I ikke. Det er sandt, jeg var lystigere, da jeg kom hertil . . . mindes I, det var her, jeg stod og sang for Jer for tre Uger siden? Tre Uger! Hvor den Tid er løben fort! Det er jo som det var et Øieblik . . men med en Evighed i sig. Ja, lystigere var jeg vel den Gang, men

gladere . . . nei, jeg vidste slet ikke, hvad Glæde var.

Abigael

(betragter ham bevæget).

Veed I det da nu?

Ambrosius.

Ja nu! . . . Nei, see ikke saaledes paa mig, saa forvirres mine Tanker igjen . . . saa ligner I atter Ellepigen, hende, som klapped Svenden ved hviden Kind og hviskede ham i Øre. I er jo dog ingen Ellepige? Svar mig, Abigael! Ræk mig Eders Haand, at jeg kan kjende, om Pulsen banker, og om I har varmt Blod i Aarerne!

Abigael.

Min Haand . . . ja til Farvel!

(hun rækker ham Haanden.)

Ambrosius.

Den er varm . . . ligesom min . . . o, saa kan I ogsaa føle, hvor jeg elsker Jer!

(Han knæler og bedækker hendes Haand med Kys.)

Abigael

(lægger bevæget den anden Haand paa hans Hoved).

Stakkels Ambrosius! (De blive et Øieblik i denne Stilling, derpaa udraaber hun, idet hun søger at drage Haanden til sig :) Der kommer Nogen! For Guds Skyld, slip mig! . . . Det er for silde, de har seet os! . . . Nu vel, saa faaer I tage Følgerne!

FEMTE SCENE.

De Forrige. Baronen, Geheimeraadinden,
Junker Claus, Captainen o. Fl. (komme ind fra
Høire. Strax efter) Bodil; (siden) Jørgen og Niels
Bruus.

Baronen

(udenfor).

Hvad, for al Landsens Ulykke, er her paa
Færde? (ind.) Seer jeg Syner ved høilys Dag,
eller holder min Datter Stævnemøde med Skriver-
karlen?

Claus.

Et lille Afskeds-Rendezvous før Trolovelsen
. . . det er virkelig meget . . . meget morsomt,
ha, ha!

Geheimeraadinden.

Fy skam dig, Claus, at spøge med Sligt!
Det er naturligviis et ganske tilfældigt Møde.

Captainen.

Natürlich . . . ganz tilfældig . . . men meget
ubehageligt, Eders Naade!

Baronen.

Tilfældigt! Er det kanskee ogsaa tilfældigt,
at den Slyngel ligger paa Knæ for Abigael, og
at hun staaer der og caresserer ham for mine
aabne Øine, som en anden Laptaske? Hvad
betyder den Comedie?

Abigael (tvivlraadig).

Hvad det betyder . . ? Det betyder . . .

Baronen.

Naa, ud med Sproget! For Djævlén, kan hun lukke Munden op?

Geheimeraadinden.

Rolig, Hr. Baron! I forskrækker hende.

Abigael

(faaer Øie paa Bodil; med en pludselig Beslutning):

Det betyder, at jeg har vundet mit Væddemaal! Ikke sandt, Bodil?

Baronen.

Væddemaal! Hvad for et Væddemaal? Red for dig og det strax! Jeg la'er mig ikke sætte Blaar i Øinene.

Abigael.

Det Væddemaal, som jeg for tre Uger siden indgik her paa dette Sted med Bodil, at inden Maaneden var omme, skulde den nye Skriver ligge paa Knæ for mine Fødder. Bodil kan bekræfte mine Ord . . . om det ellers gjøres behov at føre Vidne i den Sag.

Geheimeraadinden.

Tænkte jeg det ikke nok? Det Hele var en uskyldig Spøg.

Ambrosius

(ved sig selv).

En Spøg . . et Væddemaal!

Claus.

Ah, *une petite comédie!* (afsides.) Gud skee Lov, jeg trækker Veiret igjen.

Captainen.

Ha, ha, ha! Vortrefflich! En Attrape . . .
og den Skriver er attrapirt!

Ambrosius (som før).

Et Væddemaal . . en Spøg!

Baronen.

Naa, saaledes hænger det sammen! Ja, hvem Pokker kunde vide det? Du har slaaet tilvæds med Bodil, siger du . .? Det ændrer jo rigtignok Tingen, hvad dig anbelanger. Men han . . den Landstryger, den pjaltede Musikanter! At han vover at forgribe sig paa min Datter! . . Hvad har han at sige til sit Forsvar?

Ambrosius.

Intet, naadige Herre! (Ved sig selv :) Hun har væddet om mit Hjerteblood!

Baronen.

Intet, siger han? Ja saa skal han Pinedød ogsaa faae Løn som forskyldt!

Abigael.

Tilgiv ham, Papa! Husk, han var ikke sig selv mægtig.

Ambrosius

(træder et Skridt frem).

Bed I ikke om Tilgivelse for mig, bed hellere Gud om at tilgive Jer, at I saa grusomt har leget med min Hjertefred. Thi vel er I en fornem Frøken, og jeg kuns et ringe Tyende, men beggeto er vi dog skabt i Guds Billede, og det ene Menneske har ikke Lov til at pine det andet tildøde. Hvad Synd har jeg begaaet imod Jer, at I saa skammelig har sveget og forraadt mig! I kjendte mig jo ikke, I havde jo knap seet mig for Eders Øine den Stund, I allerede lagde Snarer for min Fod. Var det da min Skyld alene, at jeg blev hildet deri? Var den Brøde da saa stor, at jeg elskede Jer over Alt i Verden? Nu vel, saa har jeg nu bødet derfor med den bittreste Kvide. Hvad forlanger I meer? Har min ydmyge Elskov forarget Jer . . velan da, saa river jeg den ud af mit Bryst og kaster den her for Eders Fod med samt den visne Rose, som I gav mig! (Han kaster Rosen paa Jorden.) Og hermed byder jeg Eder Farvel, naadige Frøken! og ønsker Jer saa gode Dage, som Gud efter dette vil skjænke Jer. Fattig kom jeg hid, og fattig gaaer jeg bort; men det skal I vide, at ikke for Alt i Verden vilde jeg endda bytte med Eder! (Han vender sig for at gaae.)

Baronen.

Gaaer han bort, siger han? Nei bi lidt, god Karl, saaledes slipper han ikke! Ned paa sine Knæ og bed om Naade, elendige Pjalt, som han er, eller jeg skal . . !

Ambrosius.

Nei, Hr. Baron! Een Gang har jeg forglemt mig selv og knælet for et Afgudsbillede . . . det gjør jeg ikke mere. Jeg bøier fra nu af kun Knæ for min Gud og Skabermænd.

Baronen.

Vil han ikke? Det skal vi faae at see! Niels Bruus! I Hundehullet med ham, paa Vand og Brød, til han neier sig og be'er om Naade!

Jørgen

(sagte, til Niels Bruus).

Dengang blev Skriveren da hverken Degn eller Ridefoged, Niels!

Ambrosius.

Gjør med mig, hvad I vil; I har jo Magten, saa langt . . . eller saa kort, som den rækker.

Bodil

(sagte, til Abigael).

For Guds Barmhjertigheds Skyld, Frøken! hav dog Medynk med ham og læg Jer imellem!

Abigael.

Nei Fader, det maa ikke skee . . . jeg beder Jer bønlig, lad ham frit gaae herfra! (halv høit.)

Jeg har gjort Jer til Villie og lovet at trolove mig med En, som . . . som jeg ikke har kjær. Det Løfte vil jeg holde, men saa skal I lade Skriveren slippe. Hvis ikke, saa sværger jeg ved Gud, den Almægtige, jeg giver aldrig Junker Claus min Haand! I veed, jeg er Eders Datter . . . hvad jeg ikke vil, det vil jeg ikke.

Geheimeraadinden.

Lad Naade gaae for Ret, Hr. Baron! Vistnok har han forbrudt sig grovelig, men Noget maa vel skrives paa Drukkenskabens Regning. Mig synes, det er nok, han bliver jaget af Gaarde og faaer Tilhold om aldrig meer at sætte Foden paa Eders Grund.

Baronen.

Naa, siden Eders Naade gaaer i Forbøn for ham, saa lad ham da slippe for Hullet. Men bort skal han, og det strax. (til Niels Bruus.) Følg op med ham, Niels! Lad ham sanke sine Pjalter sammen i en Fart, giv ham en Maanedes Løn og kjør ham saa paa Porten! (til Ambrosius.) Og vover han nogensinde tiere at lade sig see her paa Gaarden, saa skal han faae Hundepidsken at smage . . . husk vel paa det!

Ambrosius.

Frygt ikke, Hr. Baron! Jeg vender ikke Foden hid igjen. Det Baand, som bandt mig til dette Sted, er revet over og knyttes aldrig meer.

Kan hænde, min jordiske Lykketraad er bristet med det samme; men skal der end herefter falde Skygge over min Vei, saa har jeg dog, lovet være Gud, det Lys i mit Inderste, som kan lede mig frem igjennem Mørket. Jeg har Guds hellige Ord til min Trøst, og jeg har Sangen til at lette mit Hjerte. Kanskee jeg i al min Fattigdom dog er rigere end I, og i al min Ringhed mere høibaaren. Thi vel har I adeligt Navn og Vaaben, men endda bæres det mig for i denne Stund, som der var Noget i mig, der kunde overleve Eder!

Baronen.

Ikke et Ord mere! Marsch, afsted med ham!

(Ambrosius gaaer ud til Høire, fulgt af Niels Bruus.)

Captainen.

Maa jeg gjøre Hr. Baron min Compliment for den Execution. Hr. Baron fører en famos Commando.

Baronen.

Det skulde jeg mene; jeg er ogsaa en gammel Officeer, Hr. Captain!

Geheimeraadinden.

Det lakker ad Aften, Hr. Baron! Skulde vi ikke efter denne lille Distraction tænke paa at faae Ceremonien fra Haanden?

Baronen.

Jo vist, lad det nu faae en Ende! Ellers memorerer Magister Søren kanske saa længe

paa sin Tale, at han glemmer den. Ha, ha, ha!
Kom, Eders Naade, og lad os gaae i Spidsen.

(Baronen, Geheimeraadinden, Captainen, Jørgen og Gjæsterne ud til Høre.)

Claus.

Elskværdigste Abigael! Jeg brænder af
Utaalmodighed. Tillader I?

Abigael.

Om et Øieblik . . . jeg har kun et Ord at
sige til Bodil. Hvis I vil gaae forud, skal jeg
strax følge efter.

Claus.

Som I befaler; men bliv ikke for længe
borte, thi saa kommer jeg paa Ære og bort-
fører Jer med Gevalt, ha, ha, ha!

(Junker Claus ud til Høre.)

Bodil.

Har den naadige Frøken Noget at befale?

Abigael.

Nei, jeg ønskede kun at være et Øieblik
alene.

Bodil.

Ja saa vil jeg gaae.

Abigael.

Vist ikke . . . du kan gjerne blive. Hvad
græder du for?

Bodil.

Kan I spørge derom?

Abigael.

Nu ja . . han slap jo med en naadig Straf.
Hvad er der saa at græde over?

Bodil.

Kalder I det en naadig Straf, at jages ud
i den vide Verden, hvor han hverken har Brød
eller Huusly?

Abigael.

Hm, det finder han vel sagtens et andet
Sted.

Bodil.

Og hvorfor skulde han straffes? Det var
jo dog ikke ham, som var skyldig.

Abigael.

Bodil!

Bodil.

Forlad mig, naadige Frøken! men jeg kjender
Jer ikke igjen. Er I virkelig saa haardhjertet,
eller lader I kun saa?

Abigael.

Ti stille, og lad os gaae. (De gaae op imod Bag-
grunden til Høire.) Bi lidt . . . er det ikke ham, der
kommer?

Bodil

(seer ud til Høire).

Jo, det er ham. See, hvor langsomt han
gaaer og seer ned for sig!

Abigael.

Stille! Kom hid bag Træet . . . hurtig,
at han ikke faaer Øie paa os!

(De træde over til Venstre i Forgrunden. Ambrosius kommer langsomt gaaende fra Høire, henad Veien hiinsides Gjærdet. Han støtter sig til Stokken med den ene Haand, i den anden bærer han Hat og Vadsæk; Luthen har han i et Baand paa Ryggen. Midt for Scenen løfter han Hovedet, standser et Øieblik, belyst af Aften-solen, og seer ind i Haven. Derpaa gaaer han videre og forsvinder til Venstre. En kort Pause. Abigael løber hen og seer efter ham, skyggende for Solen med Haanden. Lidt efter kommer hun tilbage.)

Abigael.

Nu er han borte. Lad os saa gaae op!

Bodil.

Den Stakkel! Her ligger endnu hans Rose.

Abigael (hurtig).

Hvor? Giv mig den!

(Bodil tager den op og rækker hende. Abigael betragter den et Øieblik taus, derpaa siger hun:)

»Du deilig Rosenknop,
Igaar du blomstrede,
Idag du visnede!«

(Hun brister i hæftig Graad og skjuler sit Ansigt i Hænderne.)

Bodil.

Græder I? Over ham? Men Frøken, saa elsker I ham jo! Og alligevel . . .!

Abigael.

Jeg vidste det jo ikke før nu.

Bodil.

Og han skal flakke fattig om fra Sted til Sted, mens I, som har voldt det Altsammen, bliver lønnet med Fryd og Herlighed!

Abigael.

Jeg . . . lønnet!

Bodil.

Ja I! . . . See der, der er jo allerede Lønnen!

(Junker Claus kommer ind fra Høire.)

Abigael.

Eller Straffen!

(Idet hun vender sig, for at gaae Junker Claus imøde,

falder Tæppet.

